پێشڕەو

کرێکارانی جیهان یەکگرن!

ئۆرگانی کۆمیتەی ناوەندی کۆمەڵە (ڕێکخراوی کوردستانی حیزبی کومونیستی ئێران)

دەورەی دووەهەم- ژمارە٤٠٢- نیوەی ئەوەلی خاکەلێوە ١٣٩٨-مارس٢٠١٩

لەزەرە و زیانی سیلاوی ئیران کی تاوانبارە؟

سەروتار

بزوتنەوەی «جومعەکان» بۆ داهاتو

لاپەرەی٢

لە یادی بومبارانی شیمیائی هە لبجە و گیان بە خت کردوانی گوردانی شوان

لاپەرەی٤

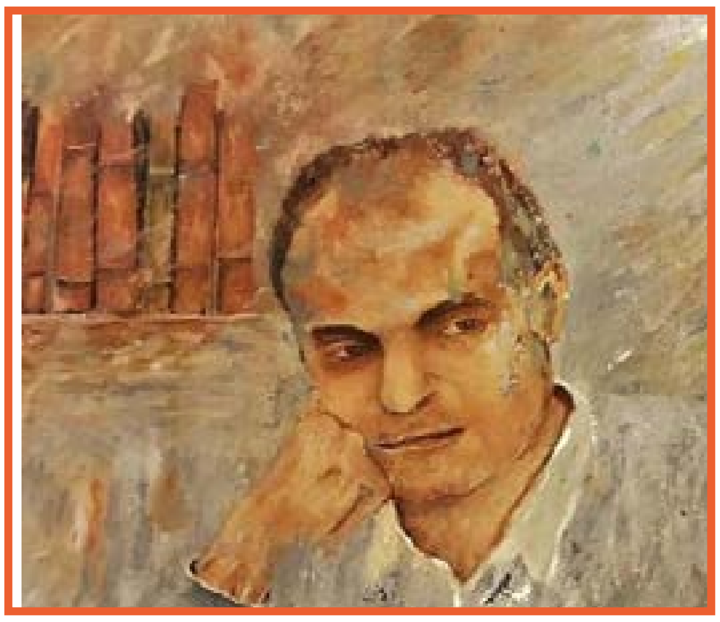

پوویەندە، هەڵوەدای وتو وێژ، پێکەنین و ئازادی

لاپەرەی٣

پێشوتاری فرێدریش ئینگڵس و کارل مارکس لەسەر کتیبی هەژدەهەمی برومێر لویی بێناپارت

لاپەرەی٦

بە ریوە چونی ریورە سمی ٨ی مارس لە مە قە ری ناوە ندی کومە لە(زە رگویز)١٣٩٧

لاپەرەی کوتائی

سەروتار

لەزەرە و زیانی سیلاوی ئیران کی تاوانبارە؟

بارانی بە خوڕ زۆربەی ئوستانەکانی ئێرانی گرتەوە و سێڵاو لە بەشێکی زۆری ئێران زیانی گیانی و وێرانی بەرینی بەشوێنەوە بووە. زیانە گیانی و ماڵیەکانی سێڵاو بەردەوام بەرەو زیاد بوونە. تا ئیستا بەو هۆیەوە دەیا کەس گیانیان لەدەستداوە، سەدان کەس بریندار بوون. بە هەزاران ماڵ وێران بوون و بە سەدان هەزار کەس دارونەداریان لە دەستداوە. بەرین ترین سێڵاو لە تورکەمەن سەحرا، واتە ئوستانی گوڵستان هەستاوە کە زۆر ترین زیانی ماڵی و وێرانی بەشوێنەوە بووە. لە شیراز، تەنیا لە دەروازەی شار ٢٠ کەس گیانیان لەدەستداوە. ئاشکرایە کە ڕێژەی زیان و وێرانیەکان گەلێک لەوە زیاترە کە ناوەندە ڕەسمیەدەوڵەتیەکانی ئێران ڕایدەگەیەنن. بەڵام بەراوردی زیانەکان و ئاسەواری سەرچاوە گرتوو لەم جۆرە بەڵا سروشتیانە، لە هەموو جێگایەک بە شێوەیەک پێی دەوڵەتەکان و نیزامی حاکم دێنێتە گۆڕێ. نیزامێک کە بە قازانج پەرستی و زیدەخوازی بێ ئەو پەڕی خۆی هاوسەنگی ژینگەی جیهانی تێکداوە و هەر ڕۆژە لە گۆشەیەکی دنیا شاهیدی دواهاتە وێرانگەرەکانین. سێڵاو وەک بومەلەرزە و بورکان و سونامی و باهۆز و هیتر کارەساتێکی سروشتیە. بارینی بارانی بەخوڕ لە زۆربەی ناوچەکانی دنیا بەردەوام ئیمکانی ڕوودانیان هەیە، بەڵام ڕێژەی زیانەکانی سەرچاوە گرتو لێیانەوە لە هەموو جێگایەک وەک یەک نییە. ئینسانی سەردەمی ئێمە ئیتر کۆیلەی بێ ئیرادەی دەستی سروشت نییە، بەڵکو توانایی هەوسار کردنی هێزە سروشتیەکان و بەکار هێنانیانی هەیە لە خزمەت گەشە و کامل تر کردنی ژیانی خۆیدا تا ئاستێکی بەرچاو. ئەگەر لە ئێرانی ژێر دەسەڵاتی ڕژیمە گەندەڵەکانی وەک ڕژیمی پاشایەتی و ڕژیمی کۆماری ئیسلامی، هەموو ڕووداوێکی سروشتی دەبێتە کارەسات، هۆکارەکەی لە بنەڕەد دا نەک تەنیا توڕەیی سروشت، بەڵکو گرنگ تر لەوە لە وجودی نیزامی حاکمدا دەبێ بۆی بگەڕێی. ئەگەر بارانی بەخوڕ چارهەڵنە. بەڵام هەستانی سێڵاوی وێرانگەر چار هەڵگرە. ئەگەر بوولەرزە پێشی پێناگیرێ، دروست کردنی بینای قایم و پتەو لە بەرانبەر بوومەلەرزەدا ئیمکانپەزیرە. لە وڵاتێکی وەک ئێران بێجگە لە بوومەلەرزە، لە نەفسی هەستانی سێڵاویشدا شوێن پێی هۆکاری ئینسانی دەکری ببیندرێت. با وەک نموونە سێڵاوەکەی ئەم دواییەی ئوستانی گوڵستان هەڵبسەنگێنین کە کەم تا زۆرێک شاملی باقی شوێنە سێڵاو لێدراوەکانی تری ئێرانیش دەبێت: یەکەم، سێڵاوی تورکەمەن سەحرا لە ناغافڵ ڕووی نەدا. ئوستانی گوڵستان وەک ئوستانی فارس بەردەوام یەکێک لەو ئوستانانەیە کە لە ئێران کە بەردەوام سێڵاوی تێدا هەڵدەستێ. بەپێی ئامارەکانی مەجود لە ساڵی ١٣٧٠ وە تا ساڵی ١٣٩٥ زیاتر لە ١٢٠ جار سێڵاوی گەورە و بچوک لەم ناوچەیەدا ڕوویداوە. لە ساڵی ١٣٨٠ وێرانگەر ترین سێڵاوی ساڵی ٢٠٠١ لە دنیادا لەم ئوستانەدا ڕوویدا. لەو ساڵەدا سێڵاو زیاتر لە ٥ هەزار کیلۆمیتری چوارگۆشەی گرتەوە و زیاتر لە ٥٠٠ کەس گیانیان لە دەستدا. لە ساڵی ١٣٩٦ خوێندکارێکی قۆناغی کارناسی لە زانکۆ بوشەهر، بە نووسینی وتارێک لە نەشریەی زانستی ئەم زانکۆیەدا بە هەڵسەنگاندنێکی ورد و کارناسانە،" گورگان ڕوودی" وەک یەکێک لە گرنگ ترین هۆکاری هەستانی سێڵاو لە ئوستانی گوڵستان ناوبردبوو. ئەو کەوتنە ژێر ئاوی شاری ئاق قەڵا ی دوو ساڵ لەوە پێش بە هەڵسەنگاندنێکی دەقیق نەخشە بەرداری، پێش بینی کردبوو، کارەساتێک کە ئێستا ڕوویداوە. بەم گشتە ئەزمون و زانیاریەوە کە لەم بوارەدا بوونی هەیە سێڵاوی تورکەمەن سەحرا نەک نەدەبوو لە ناغافل روو بدات بەڵکو دەکرا کۆنترۆڵیش بکرابا. ئەگەر بودجەی پێویست بۆ ئەم بابەتە تەرخان بکرایە، دەکرا پرۆژەگەلێکی بەردەوام و ماندگار بۆ چارەسەری هەتاهەتایی گرفتی ئەم ئوستانە لە بواری کەوتنە ڕێی سێڵاودا جێبەجێ بکرێ. بەم جۆرە بارانی زۆر نەک مەرگ و وێرانی، بەڵکو ئاو و ئاوەدانی لەگەڵدا دەهات. دووهەم، سێڵاو لە ئوستانی گوڵستان چارهەڵنەگر نەبوو. توێژینەوەی کارناسانە نیشانی ئەدات کە وێران بوونی دارستانەکانی ئوستانی گوڵستان و شۆڕانەوەی خاک یەکێک لە هۆکارە سەرەکیەکانی ڕوودانی سێڵاوی بەردەوام لەم ئەستانەن.

بەڵام لە هەردووک حاڵەتەکەدا شوێن پێی سەرمایەدارانی قازانج پەرست و دەزگا ئیدارییە گەندەڵەکان دەبیندرێن. جەنگەڵ خۆری، وێران کردنی ژینگە، هەڵپوروکانی خاک، کە لە زومرەی هۆکارەکانی هەستانی سێڵاون، بەگشتی لە لایەن تۆڕەکانی مافیایی ئابووری سەربە ناوەندە دەوڵەتیەکانەوە بەرێوەچوون.

دەرێژی هە یە...

پێشڕەو
دەورەی دووەهەم- ژمارە٤٠٢- نیوەی ئەوەلی خاکەلێوە ١٣٩٨-مارس٢٠١٩

دەرێژی : لەزەرە و زیانی سیلاوی ئیران کی تاوانبارە؟

لە ئاکامی بڕینەوەی بێ بەرنامەی دارەکان، بوونی دارستانەکان بە ویلا و ناوچەی نیشتەجی بوون و ناوەندی ئابووری سەر بە سپای پاسداران و باقی بونگاکانی تر، ئەو ئاگر کەوتنەوانەی کە هەوڵێکیش بۆ کوژاندنەوەیان نادرێت، لە ماوەی ٤٠ ساڵی ڕابردودا قەبارەی دارستانەکانی ئەم ناوچەیەی بۆ نیوە کەم کردۆتەوە. ئاژەڵداری بی بەرنامە بۆتە هۆی هەڵپروکانی خاک و پڕ بوونی ئاوبەندەکان لە قوڕ و لیتە و کە سەر ڕێژبوونی سەدەکان بەشوینەوە بووە. سێهەم، مودیریەتی بێتوانا و گەندەڵ، لە ئاکامی بوونی دەمودەزگای بروکراتیک و گەندەڵدا، نەتەنیا هیچ بەرنامەیەکی لە پێشیان بۆ بەرەو روو بوونەوە لەگەڵ ئەم جۆرە رووداوانەدا نییە، بەڵکو لە گەرماوگەرمی رووداوەکەشدا ئەم دەزگایانە نە خۆیان کارێکی ئەوتۆ ئەنجام ئەدەن و نە ئیجازە ئەدەن یارمەتی ناوەندە مەدەنیە خەڵکیەکان بە هاسانی و بە شێوەیەکی ڕێکخراو بگاتە دەست سەدەمە دیتوان. هەر ئیستا بە سەدان هەزار کەس لە شوێنە جۆراو جۆرەکانی ئێران گیرۆدەی سێڵاو و ئاسەوارەکانین. دەوڵەتێک کە خۆی بە خاوەنی یەکێک لە بەرین ترین ماشێنە جەنگیەکانی ناوچەکە دەزانێ و زیاتر لە یەک ملیۆن کەس هێزی ڕێکخراوی نیزامی هەیە، هەنگاوێکی کاریگەر بۆ یارمەتی گەیاندن بەم خەڵکە سەدەمە دیتوە ئەنجام نادات. هەر ئێستا لە سەرتاسەری ئێران، سەرەڕای بارودۆخی دژواری ئابووری، شەپۆلی یارمەتیە جەماوەریەکان بەرەو ناوچە سێلاو لێدراوەکان لە ڕێدان، بەڵام ئەم حەرەکەتە نە تەنیا بەدڵی کاربەدەستانی ڕژیم نییە بەڵکو وەک درکێکە لە چاویاندا. نزیک بە ٤٠ ساڵ لەوە پێش بوو کە ٩ کەس لە نوێنەرانی خەڵکی شاری سنە لە ڕێگای یارمەتی گەیاندنی ئینسانی هەر بەم خەڵکەی تورکەمەن سەحرا گیانیان بەختکرد. درێژەی ئەم سوننەتانە دەبێتە هۆی هاوپشتی خەباتکارانە و سیاسی خەڵک لە خەبات و تێکۆشان لە دژی ڕژیمی حاکم. ئەم سوننەتە مرۆڤ دۆستانە جەماوەریە دەبێ ڕیزی لیبگیرێ و بە گەرمی پشتیوانی بکرێت.

***

بزوتنەوەی «جومعەکان» بۆ داهاتو

دەیان هەزار دانش ئاموز لە سەرتاسەری دنیا ڕۆژی هەینی لە نارەزایەتی بە سیاسەتە ناوچەییەکان بە جێگای ئامادە بوون لەسەر کلاسەکانی دەرس، شەقامەکانیان داگیر کرد. بە ڕاشکاوی دەکرێ بڵێین کە ئەمە گەورە ترین مانگرتنە بۆ دیفاع لە ژینگە کە لە مێژوودا رووی داوە.

چەندین مانگە کە ڕۆژانی هەینی قوتابیان لە زیاتر لە سەد وڵاتی دنیا بزوتنەوەی داکۆکی لە داهاتوی خۆیان و بۆ دیفاع لە داهاتوی دنیا ڕێکخستوە. کاتێک کە چەند مانگ لەوەپێش بۆ یەکەم جار قوتابیەکی سوئیدی بەناوی" لیونێل" بە جێگای چوون بۆ سەر کلاسی دەرس لەگەڵ ژمارەیەک لە هاوکلاسیەکانی لە نارەزایەتی بە سیاسەتە ئیقلیمیەکانی دەوڵەتانی دنیا دەستیان دایە کۆبوونەوەیەکی نارەزایەتی چەند کەسی لە بەردەم پارلمانی سوئید، ڕەنگە بە دژواری کەسێک دەیتوانی بیر لەوە بکاتەوە کە ئەم کۆبوونەوە چەند کەسیە زەمانێکی ئەوتۆی نەوێت تا ببێتە بزوتنەوەیەکی جیهانی. پەرەسەندنی بە خێرایی ئەم بزوتنەوەیە ئەم پرسیارەی هێنایە گۆڕێ کە ئایا لەگەڵ دەستپیکی بزوتنەوەیەکی جیهانی لاوان بەرەو رووین. لە ڕاستیدا لە سەر تاسەری دنیادا لە نیۆیۆرکەوە تا ڕیودۆژانیرۆ لە برلینەوە تا ژوهانس بۆرگ، لە بەمبەئیەوە تا سیدنی و لە چینەوە تا بریزیل بە سەدان هەزار قوتابی ئێستا بە بزوتنەوەیەک لەژێر ناوی" هەینیەکان بۆ داهاتو" مەیدان و خیابانی شارەگەرەکانی دنیایان کردۆتە شانۆی نارەزایەتی خۆیان. ئەوان روو بە دەوڵەتانی سەرمایەداری دەڵێن کە" ئێوە خەریکن داهاتوی ئێمە و منداڵەکانمان پێشێل دەکەن." ئەوان دەڵێن" هەسارەیەکی ترمان نییە بۆی بچین". ئەم قوتابیانە بە پێچەوانەی دەوڵەتانی سەرمایەداری کە وەک کاربەدەستانی سەرمایە دەجوڵێنەوە هیچ چەشنە قازانجێکیان لە نابوود کردنی ژینگەدا نییە، ئەگەر بۆ خاوەنانی

ڕئاکتۆرە ئەتۆمیەکان، بۆنگاکانی بەرهەمهێنان ماشێن، بەرهەمهێنەرانی بە میلیارد تۆن پلاستیک، لەنێو بردنی دارستانە سروشتیەکان، بەرهەمهێنەرانی وەزەی فوسیلی ئامانجی سەرەکی زیاد بوونی قازانجە، بەڵام دڵەڕاوکێی ئەم قوتابیانە لەنێو چوونی ژینگەی گۆی زەویە کە دەبێ تییدا بژین. لەناوچوونی ئەو شارانەی کە لەئەگەری درێژەی ئەم بارودۆخەدا دەچنە ژێر ئاو. نیگەرانی ئەوان سەبارەت بەو باهۆزانەیە کە بەردەوام روو لە زیاد بوونن و لە کۆتاییدا نیگەرانیان لە وشکە ساڵی و قاتوقڕی بە تایبەت لەو بەشە لە دنیادایە کە دەورێکی لە نابوود کردنی ژینگەدا نەبووە بەڵام قوربانیانی شەڕ لەگەڵ سروشتی سەرمایەدارانن.

دوو حەفتە لەوە پێش ڕێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان لەسەر بنەمای توێژینەوەیەک ڕایگەیاند کە تەنانەت بەڕێوەبردنی بەتەواوەتی پەیمانی ئیقلیمی پاریس ناتوانێ بەر بە بەرز بوونەوەی ٣ تا ٥ پلەی گەرما لە قوتبی شیمال بگرێت. ڕۆژی ١٤ ی مارس، ٢٣ ی مانگی ڕەشەمە شکایەت نامەیەک لەدژی دەوڵەتی فەڕانسە لە بواری ناکافی بوونی کردارە ژینگەییەکان بە ئیمزای زیاتر لە ٢ ملیۆن کەس پێشکەشی دادگا کرا. عەینی ئەم شکایەتە لە ئاڵمان چەند مانگ لەوە پێش درابووە دادگای باڵا. لە هولەند ئەم شکایەتە بەرەو رووی سەرکەوتن بۆوە و دەوڵەتی هولەندی ناچار کرد تا چالاکی ڕئاکتۆرە بەردی خەڵوزەکانی بە جێگای ساڵی ٢٠٢٤ هەر ئەمساڵ رابگرێت. سروشتیە کە بەشداران لە بزوتنەوەی قوتابیانی دیفاع لە ژینگە وەک هەموو بزوتنەوەیەکی کۆمەڵایەتی تر بیر و بۆچوونی جیاوازیان سەبارەت بە ڕێگاچارەی ڕزگار کردنی گۆی زەوی هەیە. کەسانێک دەتوانن لەنێو ئەواندا ئەم گومانەیان هەبێت کە دەکرێ بەناو" سەرمایەداری سەوز" بەدی بێنن و کەسانێکیش هەن کە دەڵێن ڕێگا چارە لە گۆڕینی سیستمی ئێستادایە. ئەوەیکە لە هەموو ئەو بزوتنەوانەی لەم جۆرەدا پرسیاری سیستمی ئابووری- کۆمەڵایەتی ئێستا تەرح دەکرێت، کێشەیەکە کە لە بەر دەم هەموو هێزە چەپ و کۆمۆنیستەکانی دنیا دایە. لە ڕاستیدا پرسیاری ڕزگار کردنی ژینگە پرسیارێکە کە لە ناوەڕۆکی خۆیدا بابەتی بەرابەری لە بەرانبەر بەهرەکێشیدا دێنێتە گۆڕێ. ئەگەر چەپی جیهانی دەڵێ بۆ هەموو لایەنەکانی ژیانی ئینسان بەدیلی خۆی هەیە کەوایە ناکرێ و نابێ لە بەرانبەر نابوود بوونی ژینگەدا تماشاچی بێت. بابەتی ناوەندی لێرەشدا ئەوەیە کە پاراستنی گۆی زەوی پێوەندیەکی چڕوپڕی لەگەڵ پرسیاری نەزمی ئابووریدا هەیە. ئەم نەزمە ئابووریە یان دەبێ لە خزمەت سەرمایەدا بێت و یان لە خزمەت ئینساندا.

ئەگەر قەرار بیت کە بەشەریەت لە ئاشتیدا بژیت، ئەگەر قەرار بیت کە هەژاری ئینسانەکان ببێتە بابەتێکی مێژوویی، ئەگەر قەرارە ئینسانێکی کە لە بنگلادێش و یان گتیوەکانی وڵاتانی ئەفریقاییدا دەژیت لەگەڵ ئینسانێک کە لە پێشکەوتو ترین کۆمەڵگا سەرمایرداریەکاندا نیشتەجێن بە شێوەیەکی یەکسان لە نێعمەتەکانی ئەم دنیایە بەهرەمەند بن، کەوایە دەبێ وڵامی دروست و روون بەم پرسیارە بدرێتەوە کە ئەم گۆڕانکاریانە لەسەر دەستی کام چینی کۆمەڵایەتی جێبەجێ دەبێت؟ پاراستنی سروشت و بەهرە کێشی لەگەڵ نیزامی سەرمایەدرانەدا ناتەبان. ئەم نەزمە ئابووریە کە لەسەر بنەمای دەرهێنانی هەرچی زیاتری وەرزەی فوسیلی لە سەر بنەمای ڕیئاکتوۆرە ئەتۆمیەکان و بەردی خەڵوز و لە خزمەت زیاد بوونی ئەرزشی سەهامی ئینحساراتی زەبەلاحدا بنیاد نراوە. دەستەبەر کردنی ئەم ئامانجانە تەنیا بە هێرش بردن بۆسەر سروشت مویەسەر دەبێت. ئاکامی ئەم هێرشە ئەو شەڕانەیە کە بۆ سوڵتە و زاڵ بوون بەسەر سەرچاوەی وەزدا بەڕێوەدەچن. کە گۆی زەوی لە ئاکامی بە جیهانی بوونەوە بۆتە گوندێک، ناکریت لەم ئاواییە بە جیهانی بووەدا کە بەشێکی بەسەر بەشەکەی تریدا زاڵ بووە، بە بەشێک لە دەست ڕەنجەکانی بەشەکەی دیکە خەریکی کەڵەکە کردنی سەروەت و سامانە، باسێک لە ئاشتی و ئازادی و یەکسانی بکرێت. ئاشکرایە نیزامێک کە لەسەر بنەمای بەهرە کێشی، لەسەر بنەمای پەرەدان بە ناوچەی نفوز و ڕقابەت دامەزراوە، ناکرێت بەرژەوەندیەکانی داکۆکی کاری لە پیوانە ئینسانیەکان بێت. ئەم پێوانانە و سیستمە کە لە ناوەرۆکی خۆیاندا لەگەڵ یەکتردا لە ناکۆکیدان.

لەڕاستی دا دیفاع لە ژینگە و ئاشتی لەگەڵ سروشتدا بابەتێکی سروشتییە و ڕاست لەم ڕوانگەیەوە وڵامی چینایەتی دەخوازێت. هەموو چینێک وڵامی خۆی بەم بابەتە ئەداتەوە. ئەگەر سەرمایەداران سیاسەتی شەڕ لەگەڵ سروشتیان گرتۆتەبەر، کومونیستەکان سیاسەتی خۆیان لەسەر بنەمای ئاشتی لەگەڵ سروشتدا بنیاد ئەنێن.

***

> **پاراستنی سروشت و بەهرە کێشی لەگەڵ نیزامی سەرمایەدرانەدا ناتەبان.**

پێشڕەو
دەورەی دووەهەم- ژمارە٤٠٢- نیوەی ئەوەلی خاکەلێوە ١٣٩٨-مارس٢٠١٩

پە یامی کومیتە ی ناوە ندی کومە لە بە بونە ی سالی تازە ی هە تاویە وە

ئە و پە یامە لە ڕۆژی ی یە کە می خاکەلێوە لە تە لویزیونی کومە لە وە لە لایە ن هاوری ئیبراهیم عە لیزادە وە پیشکە ش کرا

***

کۆمەڵانی خەڵکی کوردستان!

هاتنی نەورۆز و ساڵی تازەتان لێ پیرۆز بێت. بەو هیوایەی کە سالی داهاتوو ساڵێکی لێ پڕ لە خۆشی و پڕ لە کامەرانی و سەرکەوتن بێ بۆ هەمومان. با لەم نەورۆزەدا و لە یەکەم ڕۆژی ساڵی نوێدا جارێکی دیکە یادی ئەو خوشەویستانە بکەینەوە، کە گیانیان لە پیناوی وەدی هێنانی ئازادی و دنیایەکی باشتر بۆ ئینسانی چەوساوە و ستەملێکراودا بەختکرد. ستایشی خۆراگری و دڵ گەورەیی بنەماڵە ئازیزەکانیان دەکەین.. ئا ز یز ا ن ! نەورۆزی ئەمساڵ لە کاتێکدایە کە قەیران و شپرزەیی ئابووری لە ئیرانی ژێر دەسەڵاتی کۆماری ئیسلامی بەوپەڕی خۆی گەیشتووە . سفرەی زۆرێك لە بنەماڵەکان خالیە و گرانی و نەداری تەنگی پێ هەلچنیون. ئەو ڕژیمە هیچ ریگاچارەیەکی بۆ دەربازبوون لەم قەیرانە پێ نییە. بەلام هەر وەك دەبینن ئەو قەیرانە نەك هەر نەبۆتە هۆی کەم کردنەوەی خەرج و مەسرەفی بە لێشاوی سپا و بەسیج و هیزەکانی جاسوسی و ئەمنیەتی،نەك هەر نەبۆتە دابەزینی ئاستی ژیانی دەست و پێوەندەکانی ئەو ڕژیمە و سەروەت کەلەکە کردنی سەرانی ئەو ڕژیمە، نەك هەر نەبۆتە کەبونەوەی گەندەلی و رادەی تالان و بڕو، بەلکوو باری قورسی ئەم قەیرانەی خراوەتە سەر شانی خەڵکی هەژار و کەم داهات . ژیان و بەڕێچوونی زۆربەی هەرەزۆری خەڵکی ئەو وڵاتە لە هەموو لایەکەوە کەوتووەتە ژێر فشار. بە هەزاران ناوەندی بەرهەمهێنانی گەورە و بچوك داخراون و بە ملیۆن بێکاری دیکە بە ریژەی بێکارانی ئەو وڵاتە زیاد بوون. ئەو کرێکارانەش کە هێشتا ناوەندەکانیان دانەخراوە، حەقدەستەکانیان لە کاتی خۆیدا پێ نادرێ و لەگەڵ هەژاری ونەداری دەست و پەنجە نەرم دەکەن. زیاتر لە نیوەی خەڵکی ئەو وڵاتە لە ژێر هێڵی هەژاریدان و بە ناچار وازیان لە دابین کردنی زۆرێك لە پێداویستیە سەرەتاییەکانی ژیانیشیان هێناوە. ئەوەی جێگای خۆشحالیە ئەو واقعیەتیەیە کە لە هەمان کاتدا جەماوەری خەلك بەرانبەر بەم بارودۆخە سەریان دانەنەواندۆە و بێدەنگ نین. خەباتی کرێکاری و خۆ پێشاندانی جەماوەری لە سەر شەقامەکان لە سالێك لەمەوە بەرەوە بێ پسانەوە لە ئارادا بوۆە. ئەم حەرەکەتەجەماوەریانە نەك هەر شەرعیەت،

بەلکوو دەسەڵاتی کۆماری ئیسلامیشیان بردۆتە ژێر پرسیار. جیگەو و پێگەی ئەو رژیمە لە ناوچەکەشدا لێژ بۆە. ئەگەر رۆژێك لە رۆژان ئەم ڕژیمە زەمانەتی مانەوەی خۆی لە دخاڵەت کردن لە وڵاتانی ناوچەکەدا دەدیتەوە، ئێستا هەر ئەو سیاسەتە بۆتە خاڵی لاوازی. فریوکاریەکانی کاریگەریان نییە و کۆمەلانی خەلك لە وڵاتانی موسلمان نشینیش لێی بێزاربوون. هەموو ئەو راستیانە ئەوەمان پێ دەڵێن کە دەسەڵاتدارانی ئەمڕۆی ئێران ئیتر ناتوانن بە شێوەی جاران درێژە بە دەسەڵاتی خۆیان بدەن. ئێستا پرسیار ئەوەیە ئایا لە وەها بارودۆخێکدا کۆمەلانی خەڵکی چەوساوە و ستەملێکراو لە ئێران کە لە دەسەڵاتی ئەو رژیمە وەگیان هاتوون، هەر وا ریگە دەدەن کە بەرهەمی رەنج و کاریان بە تالان بڕوات و بەمجۆرە گیان و ژیانیان لە ژێر باری ئەم هەمووە ستەم و دەستدرێژییە وردە وردە بتوێتەوە؟ ئێستا کە دەسەڵاتداران ناتوانن بە شێوەی جاران حکومەت بکەن، ئایا کۆمەلانی خەڵکی بێبەشی ئێران دەیانهەوێ هەروا بە شێوەی جاران بژین و حکومەتیان بە سەر دا بکرێ؟ ئایا ئەو ئامادەییە لە خۆیاندا پێکدێنن کە ئیتر تەحەمولی ئەو دۆزەخە نەکەن وا کۆماری ئیسلامی بۆی پێکهێناون؟ هەموو نیشانەکان ئەوەمان پێ دەڵێن کە کۆمەلی ئیران پێی ناوەتە قۆناغێکی تازەوە.. پیویستە تایبەتمەندیەکانی ئەم قۆناغە نوێیە بناسین و بەو پێیە خۆمان بۆ وەڵام دانەوە بە پێویستیەکانی ئەم قۆناغە ئامادە بکەین. سەرانی کۆماری ئیسلامی بە باشی دەزانن کە چینی کرێکاری ئێران لە چ توانایەك بۆ ئیفلیج کردنی چەرخی ئابووری ئەو وڵاتە بەهرەمەندە؛ دەزانن کە لە دڵی ژنانی ئەو وڵاتەدا چ گرو تینێك بۆ رزگاری چرۆی کردوۆ؛ دەزانن کە نەوەی نوێی ئەم وڵاتە لە چ ئاستێکدا بەرانبەر بەم رژیمە و بەرانبەر بە سوونەت و فەرهەنگی کۆ نە پە ر ە ستا نە ی موقاومەت دەکەن؛ لە توانایەکانی بزووتنەوەی شۆرشگێرانەی خەڵکی کوردستان ئاگادارن. بەرانبەر بە هەمووی ئەم زەرفیەتە خەباتکارانەیەی کە لەم وڵاتەدا پنگی خواردوەتەوە، ئەم رژیمە تەنیا ئامرازێك کە لە بەردەستی دایە، زەبر و زەنگ نواندنە، کە ئێوە و رژیمیش زۆر باش ئەوە دەزانن کە ئەمەش لە ماوەی یەك ساڵی رابردوودا نەیتوانیوە خەڵکی ئەم وڵاتە چاوترسێن بکات. بێ گومان کرێکاران کە قورسایی باری قەیرانی ئابووری ئێستای ئێران بە سەر شانی ئەواندا دەشکێتەوە و لە ژێر هێلی هەژاریدا دەژین، تەسلیمی ئەو هەلومەرجە زالمانەیە نابن کە بە سەریاندا سەپێندراوە و بەرەو ڕێکخراو بوون و یەکگرتوویی هەنگاو هەڵدەگرن. ئەو تورەییەی کە لە ناخی ژنانی ئە وڵاتەدا بەرانبەر بە رژیمی ئیسلامی کە پارێزەری دزێوترین رواڵەتی ستەمکێشی رەگەزیە، پنگی خواردۆتەوە، هێزی یەکسانیخوازی لەو کۆمەلگایەدا بە گوروتین تر دەکات. لاوانی ئەو وڵاتە کە بەنرخترین ساڵەکانی تەمەنیان پڕە لە نیگەرانی بەرانبەر بە داهاتووی نارووونیان و لە خۆشیەکانی ئەم دەورەیەی ژیانیان بێبەشن، جەسورانە تر دێنە مەیدان تا مافی خوراوی سەرەتایی و ئینسانی خویان لە گەروی ئەو رژیمە دەربکێشن و ئاسۆی ژیانی دوارۆژیان روون کەنەوە. کۆمەلانی خەڵکی کوردستان بە دەرس وەرگرتن لە ئەزموونی ٤٠ سالەی خەباتی بێ پسانەوەیان زیاتر لە دەوری هیزی رادیکال و پێشڕەو کۆدەبنەوە. ئەوانە هەمووی چاوەروانی و هیوای ئێمە بۆ ساڵی نوێن. با ساڵی نوێ بە وشیاری و ریکخراوی و بە یەکدەنگییەکی بەهێزترەوە بکەین بە ساڵی بەرەو پێش چوونی زۆرتر و سەرکەوتنی گەورە بە سەر دێوەزمەی کۆنەپەرەستی و چەوسانەوە و ستەمکاریدا. هەر کرێکارێکی چەوساوە، هەر ئینسانێکی ئازادیخواز، هەرئینسانێکی ژێر ستەمی نەتەوایەتی ، هەر ژنێکی تینوی یەکسانی، هەر لاوێکی خولیای ئاسۆی روون، هەر رۆشنبیر و هونەرمەندێکی بەرپرسیار، دەتوانێ جێگای ئینسانی خۆی لە ستراتێژی کۆمەلە لە کوردوستاندا ببینێتەوە. بەو هیوایەی کە ساڵی تازە، سالی هەلگرتنی هەنگاوی گەورە بێت لە پێناوی بەدیهێنانی ئەو ستراتێژەدا..

هاوڕێیانی تێکۆشەر لە ناوەوەی وڵات! هەڵسووڕانی لێبراوانەی ئێوە کە لە ژێر دەسەڵاتی یەکێك لە دزێوترین رژێمەکانی دیکتاتۆری ئەم سەردەمەدا بە وریایی بەرێوە دەچێ، بەردی بناغە و زامنی بەرەو پێش وچوونی سیاسەت و رێبازی کۆمەلەیە. ئێوە هەوێنی خۆگرتنی خەباتی کۆمەڵانی تینووی ئازادی و ژیانی ئاسوودەن. با بە خەباتی هەمووماان ئەم رەوتە هەرچی خێراتر و پتەوتر بەرەو پێش بەرین. با لە سەرەتای ساڵی نوێ و جەژنی نەورۆزدا، بەڵێنیمان بۆ خەباتی بێ راڕایی و لێبڕاوانە لە پێناو ئاواتی گیانبەختکردووانی سەربەرزمان، لە پێناوی پاراستنی یەکگرتوویی ریزکانمان، دووپات کەینەوە. رێپێوان لەو ریگایەدا بەرەو ئاسۆی روون، زەمانەتی دوارۆژی رزگاری و سەرچاوەی ژیانی پڕ لە هیوا و شادی هەر ئەمرۆشمانە. با هەمووان پێکەوە، دەست لە ناو دەستی یەك، ئەو ریگەیە ببڕین. جارێکی دیکە نەورۆز و ساڵی تازەتان لێ پیرۆز بێت.

***

> **هەموو نیشانەکان ئەوەمان پێ دەڵێن کە کۆمەلی ئیران پێی ناوەتە قۆناغێکی تازەوە.. پیویستە تایبەتمەندیەکانی ئەم قۆناغە نوێیە بناسین و بەو پێیە خۆمان بۆ وەڵام دانەوە بە پێویستیەکانی ئەم قۆناغە ئامادە بکەین.**

لە یادی بومبارانی شیمیائی هە لبجە و گیان بە خت کردوانی گوردانی شوان

سەر لە بەیانی رۆژی ٢٧ی رەشەمەی هەتاوی١٣٩٧ بە رەسمی هەموو ساڵە ، مەراسمی ریزگرتن لە ٣١مین سالیادی گیان بختکردنی هاورێیانی گوردانی شوان و ٥ هەزار مروڤی بێدیفاعی شاری هەڵەبجە لە مەقەری ناوەندی کۆمەڵە لە زرگوێزی گەورە بە بەشداری چەند واحد لە هێزی پێشمەرگەی کۆمەڵە بەرێوە چوو.
هاورێ «حەسەن رەحمان پەناە» ئەندامی کومیتەی ناوەندی کۆمەڵە لەو مەراسمەدا قسەوباسێکی پێشکەش کرد. ئەوەی بە ئاگاداریتان دەگات دەقی ئەو قسەوباسەیە کە بۆ بڵاو کردنەوە لە گۆڤاری "پێشرەو" ئامادە کراوە.

هاورێیان بەیانیتان باش!

ئەمرۆ بە ڕەسمی هەموو ساڵەمان لێرە کۆبووینەتەوە تا ڕێز بگرین لە یاد و بیرەوەری پۆلێك لە کۆمۆنیستە ماندوویی نەناسەکانی ناو ڕێزەکانی کۆمەڵە و حیزبی کۆمۆنیستی ئێران کە ٣١ ساڵ لەوە پێش لە کارەساتی دڵتەزێنی بۆردومانی دەڤەری شارەزوور و شاری هەڵەبجەدا گیانیان بەختکرد. لەم ڕۆژەدا پۆلێك پێشمەرگەی کۆمەڵە لە گوردانی شوان، خوێنیان تێکەڵ بە خوێنی ٥ هەزار ئینسانی بێدیفاعی شاری هەڵەبجە بوو. دروود و سڵاوی بێ پایان دەنێرم بۆ یادی قارەمانە سەربەرزەکانی گوردانی شوان و ٥ هەزار مرۆڤی بێدیفاعی شاری هەڵەبجە کە لە جەرگەی شەڕی کۆنەپەرەستانەی ئێران و عێراقدا بوون بە قوربانی دوو لایەنی تاوانباری ناسیۆنالیزمی ئێرانی بە پاڵپشتی ئایینی شیعە و ناسیۆنالیزمی عەرەب بە پاڵپشتی ئایینی سوننە کە شەڕێکی کۆنەپەرەستانەی ٨ ساڵەیان لە دژی خەڵکی ئەم دوو وڵاتە هەڵگیرساندبوو. هەر لێرەوە دروود و سڵاو دەنێرین بۆ بنەماڵە خۆشەویستەکانیان کە تەحەمولی ئەو ئازارە قورسەیان کردووە و سەری بەرزیان بۆ داگیرکەران و سەرکوت گەرانی کۆماری ئیسلامی دانەنەواندووە.

هاورێیان:

لە سەرەتای قسەکاندا بە پیویستی دە زانم شتێك پشتڕاست کەمەوە کە ئەویش ئەوەیە کە زۆر جار ژمارەی هاورێیانی گیانبەختکردوومان لە ٦٨، ٦٩ ، تا ٧٠ و ٧٢ وتراوە، بەڵام پێویستە بزانن کە دروستەکەی ٦٨کەسە. ٥٦ کەس لە هاورێیانمان لە جەریانی شەڕێکی دەستەویەخەدا لە کەناری ڕووباری سیراون تا دوا فیشەك قارەمانانە بەشەڕ هاتن و گیانیان بەختکرد. ١٢ کەسی دیکەیان کە مەسموم ببون ، دەستبەسەر کران، گوازرانەوە بۆ زیندانی مەرکەزی شاری سنە و دواتر لەگەڵ چەند زیندانی سیاسی دیکە ئێعدام کران..

هاورێیان:

ڕووداوی کیمیای بارانی شاری هەڵەبجە و روداوی گوردانی شوان لە جەرگەی کارەساتێکی گەورەتردا ڕوویان دا، ئەویش شەڕی کۆنەپەرەستانەی ئێران و عێراق بووکە لە ئاخر مانگی هاوینی ساڵی ٥٩ی هەتاوی بە پەلاماری ئەرتەشی عێراق بۆ سەر خاکی ئێران دەستی پێکرد. لەو کاتەدا کۆمەڵە لە یەکەم لایەنەکان لە ناو چەپی ئێراندا بوو کە ئەو شەڕەی بە شەڕێکی کۆنەپەرەستانەی دژی ئینسانی ناو برد هەڵوێستێکی ئەنترناسیۆنالیستی گرت، کە بریتی بوو لە مەحکووم کردنی دوو لایەنی تاوانباری ئەو شەڕە. کۆمەڵە. لەو کاتەدا جیا لە جەریانێکی خۆبەدەستەوەدەری وەك حیزبی تودە و چریکی ئەکسەریەت، بەداخەوە بەشێکی تر لە چەپی ئێران چوونە بەشداری کردن لە شەرلە ژێر ناوی دیفاع لە "وەتەن " و بوون بە پاشکۆی ئەو شەڕە کۆنەپەرەستانەیە. بەڵام کۆمەڵە لەو لایەنانە بوو کە سەربەرزانە وەکوو زۆر روداوی د دیکەی مێژوویی هەڵوێستی گرت و ریزی سەربەخۆی کرێکار و زەحمەتکێشی لە کوردستان و لە ئێراندا نوێنەرایەتی کرد. هەوڵی کۆمەڵە ئەوە بوو کە لاوان بە نەچوون بۆ بەرەکانی شەڕ چ لە بزوتنەوەی کوردستاندا و چ لە ئاستی سەرتاسەریدا ئاگری ئەو شەڕە کۆنەپەرەستانەیە کە خومەینی ناوی نا نیعمەتی ئیلاهی،خۆش نەکەن. ئەو هەڵوێستە ی ئیمە و بەشێك لە هێزە چەپەکانی ئیران بوو بە هۆکاری ئەوەیکە گیانی دەیان هەزار لاو لە کوردستاندا بپارێزدرێت. هەر ئەو کەسانەی کە بەشێکی زۆریان ئێستا ماون، بەشێکی زۆریان لە دەرەوەی وڵاتن، چ خۆیان و چ منداڵەکانیان دەستکەوت و دەستمایەی ئێستا و دوا ڕۆژی ئەو شۆڕشن. ئەوە حاسڵی ئەو هەڵوێستە و حاسڵی بەربەرەکانێ لەگەڵ ڕژیمی سەرکوتگەر و داگیرکەری کۆماری ئیسلامی بوو. هەر ئەو کاتە هێزەکانی ئێمە بە مەیدانەکانی شەڕدا تێدەپەڕین، هەر ئەو کاتە کە پێوەندیەکی دیپلۆماتیکی سەربەرزانە لە نێوان کۆمەڵە و دەوڵەتی عێراقیش هەبوو، هیچ کات ئێمە نەبووین بە دەستەچیلەی ئەو شەڕە، بەڵکوو سەربەخۆیی خۆمانمان پاراست. هەڵوێستێك کە کۆمەڵە باجەکەشی دا. دیفاع کردن لە خەباتی حەقخوازانەی خەڵکی کوردستانی عێراق، پشتیوانی لە هیزە چەپەکانی کوردستانی عیراق، بۆردومانی شیمیایی دۆڵی بۆتێ و بۆردومانی مەقەرەکانی دیکەی کۆمەڵە، باجی ئەو هەڵوێستە سەربەرزانەیە بوو دژ بەو شەڕە.

ڕووداوی هەڵەبجە لە ئاخرین هەفتەکانی شەڕدا قەوما. لە کاتێکدا کە ئێران لەبەرەی جنوبدا شکستی خواردبوو، لە "فاو"و لە شوێنەکانی دیکەدا ئەرتەشی عێراق لە حاڵی پێشڕەویدا بوون، کۆماری ئیسلامی بەرەیەکی دیکەی شەڕی بە هاوکاری هێزەکانی بەرەی کوردستانی لە دەشتی شارەزور کردەوە و پەلاماریان هێنایە سەر شارێك و لە ڕۆژی ١٥ی مانگدا ئەو پەلامارە دەستی پێکرد. لە دژە کردەوە و پەلاماری هێزی ئاسمانی ئەرتەشی عێراق بۆ سەر شاری هەڵبجە لە رۆژی ١٦ مارس دا کە ئەو شارە لە لایەن ئەرتەشی ئێران و بەرەی کوردستانی دەستی بەسەرداگیرابوو ، شارێك خاپوور بوو، ٥ هەزار مرۆڤی بێدیفاع لەو کارەساتەدا گیانیان بەختکرد. زیاتر لە ١٠ هەزار کەس مەسموومی شیمیایی بوون. دەیان هەزار کەسی دیکە ئاوارە بوون. بەڵام لەبیرمان نەچێت ئەگەر ئەم جنایەتە لە سەر دەستی دەوڵەتی تاوانباری بەعس کرا ، ئەوەیکە ڕێگای خۆشکرد بۆ ئەو تاوانە جەنایەتکارانەیە، ئەوە کۆماری ئیسلامی زاڵ بە سەر ئێران بوو. ئەمرۆبەشێك لە میدیاکانی هەرێمی کوردستان و ناوەندەکانی دەسەڵات لە کوردستانی عێراق، وا باس دەکرێت کە گۆیا کۆماری ئیسلامی نەجاتدەر بوو، گۆیا جمهوری ئیسلامی هات بە هانای خەڵکی شاری هەڵەبجەوە و ئەوانی لە مەرگەساتی گازی ژاراوی نجات دا، نەخێر ئەوە وا نیە، ئەوەیکە ئەو مەرگەساتەی قەومان، ئەوەیکە بە ئەندازەی دەوڵەتی تاوانباری بەعسی عێراق تاوانبارە، کۆماری ئیسلامی ئێرانە. پەلاماری کۆماری ئیسلامی بۆ سەر شاری هەڵەبجە لە ڕۆژی ١٥ی مانگدا، تاڵان کردنی ئەو شارە، ڕەحم نەکردن بە ئیدارە و دەموودەزگای حکومەتی و خسووسیەکان، ماڵ و دووکانی خەڵك، تەنانەت بە خستەخانە و مەعمەلەی جگەرەو کارەبای ئەو شارە، و هەرچی بەر دەستیانکەوت دزیان و بردیان و تاڵانیانکرد، لەلایەن کۆماری ئیسلامییەوە رویدا. ئەوە تاوانێك بوو کە کۆماری ئیسلامی پێش کارەساتەکە کردی و لەو کاتەدا کە دەوڵەتی عێراق نیگەرانی پێشڕەویەکانی ئەرتش و سپای پاسدارنی ئێران بوو، بە کردەوەیەکی جنایەتکارانە کە وەبیرهێنەرەوەی کارەساتی هێرۆشیما و ناکازاکی بوو، شارێکی بە دانیشتوانیەوە خاپور کرد. بەڵام ئەوە یەکەم جار نەبوو. لەبیرمان نەچێت کە لە جەرگەی ئەو شەڕە کۆنەپەرەستانەی ٨ ساڵەدا، چەندین جاری دیکە چەکی کیمیایی بەکار هاتبوو. نەتەوەیەکگرتوەکان و زلهێزەکان چاویان لێ نوقاندبووو ئەو تاوانانەیان نەئەدی. هەر ئەو کاتەی کە کارەساتی هەڵەبجە قەوما، "دۆناڵد رامسفێلد"وەك نوێنەری سەرۆك کۆماری ئەو کاتی ئەمریکا لە بەغدا بوو و بۆ قەراردای نەوت ئیمزا کردن هاتبوو. ڕۆژنامەنووسێك سەبارەت بە بۆردمانی کیمیایی شاری هەڵبجە لێی دەپرسێت، بۆنی خۆشی نەوتی هەرزان وەها ناوبراوی سەرمەست کردبوو، کە بۆنی خوێن و غازی کیمیایی کە ٥ هەزار ئینسانی بێدیفاعی شاری هەڵەبجەی خنکاند، هەست پێنەکرد و ئینکاری ئەو تاوانە گەور و قێزەونەیکرد. هەر وەهەها زۆرێك لە حاکمان و دەسەڵاتدارانی دیکە لە ئاستی جیهان، هەتا کاتێك کە لە ڕێگای میدیا سەربەخۆکانەوە،کارەساتی هەڵەبجەلە لە قاونەدرا،بێدەنگیان هەڵبژارد.

بەداخەوە لەو ڕووداوەدا جیا لەو هەموو ئینسانە بێدیفاعانە کە گیانیان بەختکرد، گوردانی شوانی کۆمەڵەش کە پێشتر لە ئاوایی بیارە بوون و هەر کە ئاگاداری جموجۆڵەکانی هێزی کۆماری ئیسلامی بوون، لە هەوڵی ئەوەدا بوون کە لە مەیدانی شەڕ دەرباز بن ، تووشی ئەو کارەساتە دڵتەزێنە هاتن. هاورێیانی ئێمە دوو ڕێگایان زیاتر نەبوو، یان ئەوە بوو کە دەبوو بەرەو ناوخۆی وڵات بڕۆنەوە کە لە بەرەکانی شەڕدا دەبوو تێپەربوایەتن و هێزەکانی کۆماری ئیسلامی ئەو شوێنانەیان تەنیبوو، یان ئەوە بوو کە دەبوو بەرەو دواوە و بەرەو مەنتەقەی هەڵەبجە و دەورووبەری بێن کە ئەوان ڕێگای دووهەمیان هەڵبژارد. لە هەڵبژاردنی ڕێگای دووهەمدا کەوتنە نێو ئەو ناوچەی کە پێشتر بۆردوومانکرابوو و بە تەواوی ژاراویبوو. هاورێیانمان بە شەکەتی و مەسموومیەتی تۆند سەرلەبەیانی ٢٧ی مانگی رەشەمە، دوای شەوێك مانەوە لە ئاوایی عەنەب ، خۆیان دەگەیننە نزیك چۆمی سیروان. لە شەوی پێشترەوە هاورێیانمان لە نوێنەرانی کۆمەڵە لە شاری سلێمانی سەرقاڵی ئەوە بوون کە هەرچۆنێك بووە بە سازکردنی بەلەم ئەوان لە چۆمی سیروان بپەڕێننەوە. بەڵام بەداخەوە ئەوانیش کەوتنە بەر ئەو پەلامارە و چەند هاورێشمان کە سەرقاڵی یارمەتی گەیاندن بە گوردانی شوان بوون ئەوانیش گیانیان بەختکرد. گوردانی شوان وەك پیشەی هەمیشەیان،وەك یەکێك لە گوردانە سەربەرز و دوژمن بەزێنەکانی کۆمەڵە کە بە دەیان جار لە ناو شاری قارەمانی سنە و لە مەنتەقەی جنوبی کوردستان

قارەمانێتیان نواندبوو، لەو شەڕە سەربەرزانەشدا بوێرانە، جەسوورانە و قارەمانانە کە شیاوی کۆمۆنیستەکان و شۆڕشگێڕانی ناو ڕیزەکانی کۆمەڵە و حیزبی کۆمۆنیستی ئێران بوون، ڕاوەستان و موقاومەتیان کرد. بەڵام بەداخەوە بە هۆی ژاراوی بوون و بە هۆی ئەو شاڵاوی هێزە زۆر و پۆشتە بە هەموو جۆرە چەکێك کە پەلاماریان بۆ هێنابوون، ٥٦ کەسیان لەوێ گیانیان بەختکرد. ١٢ کەسیان بەدیل گیران و گوازرانەوە بۆ زیندانی سنە و دواتر ئێعدام کران. هەر ئەو ڕۆژە لە نوێژی جومعەدا خامنەیی کە ئەو کات سەرۆك کۆمار بوو، گیانبەختکردنی گوردانێکی کۆمەڵەی بە شانازیەوە ڕاگەیاند. ڕایگەیاند کە سەرکەوتنی گەورە بۆ سپای ئیسلام بە دەست هاتووە و بە قەوڵی ئەوان هێزێکی کارامەی دژی کۆماری ئیسلامیان لە بەین بردووە. بۆ کۆماری ئیسلامی لە ناو بردنی گوردانی شوانی کۆمەڵە گرینگتر بوو لەو زەرەر و زیانەی کە لە ئەرتەشی عێراق کەوتبوو. بۆیە خامنەای خۆی بۆ ڕانەگیرا و ئەو سەرکەوتنەیان ڕاگەیاند.

دیارە بە لەدەستدانی گوردانی شوان، کۆمەڵە یەکێك لە بەنرخترین گوردانەکانی خۆی لەدەستدا. بەڵام ئەگەر ئەو هاورێیانەی ئێمە ئەمڕۆ بە جەستە لە ناوماندا نەماون، بە بیر و باوەڕ، بە ڕێباز، بە فکر بە ئارمان، هەروەها لە ناو ئێمە و لە دڵی خەڵکی خۆراگری کوردستاندا، یادیان و بیرەوەریەکانیان زیندووە. پاش گیانبەختکردنی هاورێیانی گوردانی شوان، بە سەدان تێکۆشەر هاتنە ناو ڕیزەکانی کۆمەڵە و چەکی ئەو هاورێیانەیان هەڵگرتەوە. .

ئەگەر یەکێك لە تاوانبارانی ئەو شەڕە کۆنەپەرەستەنایە، واتە دەوڵەتی فاشیستی بەعسی عێراق لە دەسەڵاتدا نەماوە، بەڵام لایەنێکی دیکەی ئەو تاوانە، واتە کۆماری ئیسلامی،هێشتا لە دەسەڵاتدایە و ئەوڕۆ کەوتۆتە بەر جۆش و خرۆشی نارەزایەتی کۆمەڵانی خەڵك لە ناوخۆی ئێران و کوردستان. لەو کات و ساتەدا، کە جارێکی دیکە چارەنووسی دەسەڵاتی سیاسی لە بەرامبەر کۆمەڵگادا کراوەتەوە، لە کات و ساتێکدا کە بەرەی ڕاست و چەپی ئەو کۆمەڵگایە خۆیان ساز دەکەن، خۆیان تەیار دەکەن، بۆ ئەوەی تەعین تەکلیفی نەهایی لەگەڵ کۆماری ئیسلامی بکەن، بۆ ئێمە، بۆ کۆمەڵە ، بۆ حیزبی کۆمۆنیستی ئێران، پێداگری لەسەر ئارمان و ڕێبازی گوردانی شوان و موتەعەهێد بوون بەو ئارمانانە و هەروەها هەوڵدان بۆ سازماندانی خەباتی کرێکاران و زەحمەتکێشان کە لە کۆمەڵگای ئێراندا دەکوڵێ، ئەرکێکی ڕۆژانە و سەرشانمانە. بەڵام ئەوە تەنها ئێمە نین کە هەوڵ دەدەین بۆ ئەوەی کۆماری ئیسلامی لە بەین بچێت، بەڵکوو بەشێك لە بورژوازی ئۆپۆزسیۆن بە هاوکاری هێزە ئیمپریالیستیەکانیش لە هەوڵی ئەوەدان. ئەمڕۆکە دەبینین کە ئەوان چلۆن هەوڵ دەدەن کە بەدیلی خۆیان لە دڵی ئاڵوگۆڕەکانی ناوخۆی ئێراندا ئامادە بکەن. ئەوە ئەرکی هێزە چەپ و کۆمۆنیستەکانە کە لەو هەل و مەرجەدا بتوانن ئاڵترناتیو و بەدیلی سوسیالیسی لە بەرامبەر کۆماری ئیسلامیدا بۆ کۆمەڵگای ئێران گەڵاڵە بکەن و بیکەن بە بەدیلێکی مەقبول بۆ کۆمەڵانی خەڵکی کرێکار و زەحمەتکێش لە ئێران و کوردستاندا. ئەمڕۆ لەو کۆمەڵگایەدا شاهدی نارەزایەتیی بەرینی کرێکاران، ئیعترازی ژنان، نارەزایەتیی لاوان، مۆعەلیمان، مانگرتنەکانین. ئەمانە هەمووی جێگای دڵخۆشی و جێگای هیوا و ئۆمێدە بۆ لەگۆڕنانی کۆماری ئیسلامی. خەڵکی تێکۆشەری کوردستان، کە لەو ساڵانەدا بە گەرم و گوڕیەکی زیاتر لەو خەبات و خۆڕاگریەدا بەشداریان کردووە بە هیچ جۆرێك نابێت لەو مۆقاومەت و بەربەرەکانێ شۆڕشگێڕانەیەدا دابڕێن، بەڵکوو دەبێت کۆڵەکەیەکی بەهێزی یەکجاری لەگۆڕ نانی کۆماری ئیسلامی بن. بە تایبەت لەم ڕۆژانەشدا کە بەرەو نەورۆز دەڕۆین و جۆش و خرۆشێك لە ناوخۆی وڵاتیشدا دەستی پێکردوە،پێویستە ئەو مەراسمانە بێتە مەراسمی جەماوەری کە کۆماری ئیسلامی مەرگی خۆی تێدا دەبینێتەوە. ببێتە ئەو مەراسمانەی کە کۆماری ئیسلامی پێی ناخۆشە و خەڵکی کوردستان لە ئاستێکی بەریندا شادی بکەن، و ئەوە لە ڕاستیدا بەڵێندانی مەرگی کۆماری ئیسلامی و سەرکوتگەرانە.

لە هەلومەرجی ئەمڕۆدا بەهێزکردنی هێزی پێشمەرگەی کۆمەڵە لە ئەولەویەتەکانی کومیتەی ناوەندی کۆمەڵەیە. بانگەوازی ئێمە بۆ لاوانی خەباتکار و شۆڕشگێڕی کوردستان، بۆ کچان و کوڕانی ئازادیخواز ئەوەیە، کە بێنە ناو سەنگەرەکانی گوردانی شوان، بێنە ناو سەنگەرەکانی هێزی پێشمەرگەی کۆمەڵە و ناو ڕێکخستنەکانی کۆمەڵە لە ناوخۆی وڵات و بۆ بەهێزکردنی خەبات و بزووتنەوەی چینایەتی چالاکی بکەن. خەبات بکەن بۆ لە گۆڕنانی یەکجاری کۆماری ئیسلامی، هاوکات لەگەڵ خەڵکی کرێکار و زەحمەتکێشی ئێران و قۆڵی هێمەتی شۆڕشگێڕانەی لێ هەڵماڵین. لە وەها وەزعیەتێکدا پاراستنی ڕێزکانی کۆمەڵە، بەهێز کردنی ڕیزەکانی حیزبی کۆمۆنیستی ئێران، پاراستنی وەحدەت و ڕیزی سەربەخۆی ئەو تەشکیلاتە بۆ کردەوەی شۆڕشگێڕانەی بەهێز لە داهاتوودا لە ئەولەویتەکانی تەشکیلاتی ئێمە و هەر هەڵسووڕاوێکی ئەم حیزبەیە. بۆیە لە بارودۆخی ئێستادا بەهێزکردنی ئەو هێزە، بە هێزکردنی ڕیزەکانی تەشکیلات، پاراستنی وەحدەتەکەی، ئەرکی سەرشانی دانە دانەی خەباتکاران و تێکۆشەرانی ناو ئەو حیزبە و ئازادیخوازانێکە کە چارەنوسی خۆیان بە چارەنوسی جەریانی چەپ و سوسیالیست لە کوردستان و لە ئێراندا گرێ داوە. لەم ڕۆژەدا و جارێکی دیکە دروود و سڵاوی بێ پایان دەنێرین بۆ یادی ئازیزانی خۆشەویستمان لە گوردانی شوان و بۆ یادی ٥ هەزار مرۆڤی بێدیفاعی شاری هەڵەبجە. سەری ڕێز و نەوازش بۆ بنەماڵە سەربەرزەکانیان دادەنوێنین . بۆ ئێمە هیچ ڕێگایەکی دیکە بێجگە لە ڕێز گرتن، بێجگە لە درێژەدان بە ڕێگای شۆڕشگێڕانەی هاورێیانی گوردانی شوان بوونی نییە. ئەوە گەورەترین ڕێزگرتنە لە ئازیزانمان . کۆمەڵە و حیزبی کۆمۆنیستی ئێران ئەو لایەنە بووە کە ئەو شانازییەی بووە کە لە سەر ڕێبازی کۆمۆنیستی و سوسیالیستی ئەو هاورێیانە پەیگیر بووە و سەنگەرەکانیانی ڕاگرتوە و لەم ڕۆژەشدا جارێکی دیکە لەگەڵ ئەو هاورێیانە و بنەماڵە سەربەرزەکانیان و خەڵکی کوردستان و ئێران بەڵێن دووپات دەکەینەوە کە درێژەدەری ڕێگایان بین تا گەیشتن بە ئامانجیان.

ئێوەیش شاد و سەربەرز بن.

****

پێشڕەو
ئۆرگانی کومیتەی ناوەندی کۆمەڵە
(رێکخراوی کوردستانی حیزبی کۆمۆنیستی ئێران)
ئیدیتۆر:
ئیبراهیم عەلیزادە

کومیتەی ناوەندی کۆمەڵە
Add: Sulimania_Zrguez
Tel:
009647701567854
009647710259353
E-mail:
Peshraw@komalah.org
Web:
http://www.komalah.org/

دەبیرخانەی حیزبی کۆمۆنیستی ئێران
C.D.C.R.I
BOX 70445
10725
Stockholm_Sweden
Tel/Fax: 4608868054
E-mail:
cpi@cpiran.org
Web: www.cpiran.org

نوێنەرایەتی کۆمەڵە لە کوردستانی عێراق
Add: Sulimania-Rzgary
Tel: 3300657 - 3300561
نوێنەرایەتی کۆمەڵە لە دەرەوەی وڵات
Tel/Fax: +46-18-46 84 93
E-mail:
komala@cpiran.org

تەلەفزیۆنی فەزایی کۆمەڵە
Yahsat 1A
Freq: 12072 Mhz
Position: 52.5° Est
Pol: Vertical
Sym: 27500
Fec: 7/8
Web:
http://www.tvkomala.com/

رادیوکان:
بەرنامەی رادیۆکانی دەنگی شۆڕشی ئێران (رادیۆ کۆمەڵە) و دەنگی حیزبی کۆمۆنیستی ئێران لە سەر سەتەلایتی یاه ست بەدوای تەواوبوونی پەخشی بەرنامەکانی تەلەفزیۆنی کۆمەڵە بڵاودەبنەوە.

لەسەر چاپی سێهەمی ئاڵمانی (١٨٨٥) کتیبی هەژدەهەمی برومێر لویی بێناپارت»لە نوسینی کارل مارکس

پێشوتاری فریدریش ئەنگلس:

ئێستا سی و سێ ساڵ پاش یەکەمین بڵا و بو و نە وە ی "هەژدەهەمی برومێر"، پێویستی سەرلەنوێ بڵاوبوونەوەی هاتووەتەوە گۆڕێ. ئەوە دەیسەلمێنێت کە ئەو بەرهەمە هەتا ئێستاش تەنانەت تۆسقاڵێکیش لەگرینگی خۆیی لەدەست نەداوە. بەراستیش ئەو بەرهەمە، داهێنەرانە بوو. دەستبەجێ پاش ڕووداوێک کە وەکوو نرکەی هەورە تریشقە لەئاسمانی بێ هەوردا، تەواوی جیهانی سیاسەتی تووشی سەرسوورمان کرد، ژمارەیەك بەهاڵت و هاوار لەعنەتیان لێکردو ژمارەیەکی دیکەش بەرێگای ڕزگاربوون لەشۆڕش و سزایەك بۆ بەلاڕێداچوونەکانیان زانی، بەڵام خودی ڕووداوەکە هەمووانی تووشی سەرسوورمان کردبوو و هیچکەس لەواتاکەی تێنەدەگەیی؛ بەڵێ دەستبەجێ پاش وەها ڕووداوێك مارکس بەرهەمی کورتی خۆی بڵاوکردەوە کەتێیدا هەموو ڕەوتی مێژووی فەڕەنسا لەکاتی ڕووداوەکانی ڕۆژانی فێوریە بەپێی پێوەندی دەرونیان روون کراونەتەوەو نیشان دراوە کەموعجیزەی دووهەمی دێسامبر (١) شتێك نییە، بێجگە لەئاکامی سروشتی و جەبری ئەو پێوەندیە. هەروەها مارکس بۆ ئەو کارە هیچ پێویستی نەدەدی کە بەچاوێکی سووکەوە چاوی پاڵەوانی کودەتا نەکات، کە بەراستی پڕبەپێسی بوو. مارکس دیمەنەکەی وەها مامۆستایانە کێشا کە هەرکام لە لەقاودانەکانی دواتر تەنیا بەڵگەیەکی نوێ بوون بۆ سەلماندنی ڕاستی ئەو دیمەنە. ئەو تێگەیشتنە قووڵە لەمێژووی زیندووی ڕۆژ و بۆچوونە ڕوونەی ناوەڕۆکی ڕووداوەکان لەهەمان کاتی ڕوودانیاندا، بەڕاستی لفی نییە.

بەڵام بۆ ئەو کارە زانستی قووڵی مارکس سەبارەت بەمێژووی فەڕەنسا پێویستی دەکرد. فەڕەنسا وڵاتێکە کەخەباتی مێژوویی چینایەتی تێدیا زۆرتر لەهەر وڵاتێکی دیکە هەموو جارێك دەگەیەتە لوتکەی خۆیەوە. لەفەڕەنسا ئەو

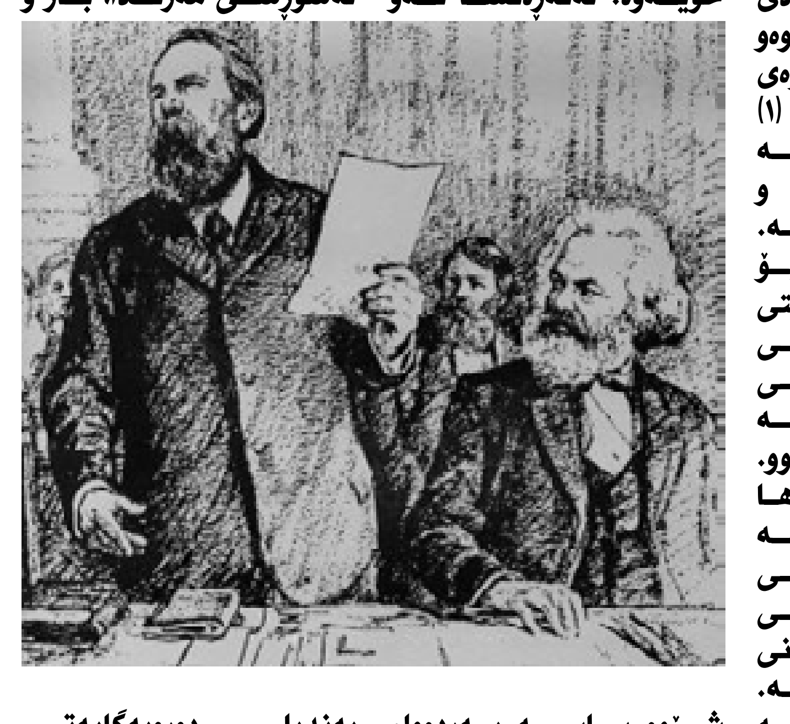

شێوە سیاسیە بەردەوام لەحاڵی گۆڕانەی کە ئەو خەباتە چینایەتیە تێیدا لەئارادایەو ئاکامەکانی ڕەنگدەداتەوە، بە نەخشینترین شێوە تۆمار کراون. فەڕەنسا کە لەسەدەکانی ناوەڕاستدا، تەوەری سەرەکی سیستەمی دەرەبەگایەتی بوو و لەسەرەتای ڕۆنێسانسەوە بوو بەوڵاتێکی کلاسیکی پاشایەتی میراتی یەکپارچە، لەشۆڕشی مەزندا، بار و بەندیلی دەرەبەگایەتی تێکەوەپێچاو وەها بەردی بناغەی دەسەڵاتی بۆرژوازی بەڕوونیەکی کلاسیك ڕژاند کە لەهیچ وڵاتێکی ئەوروپایی دیکەدا لفی نەبوو. خەباتی پرۆلیتاریای شۆڕشگێڕ لەدژی بۆرژوازی دەسەڵاتداریش، لەوێدا، وەها شێوەیەکی توند بەخۆیەوە دەگرێت کەوڵاتانی دیکەدا وێنەی نییە. هەر بەم هۆیەشەوە مارکس بۆ لێکۆڵینەوە لەسەر مێژووی فەڕەنسا گرینگیەکی تایبەتی پێ دەداو نەك تەنیا مێژووی ڕابردووی فەڕەنسای لێکدەدایەوە، بەڵکوو ئاگاداری هەموو ساتەکانیشی بوو و بەردەوام دەستی دەدایە کۆکردنەوەی بەڵگەی پێویست لەسەر، تاکوو لەداهاتوودا کەڵکی لێوەربگرێت. بەم هۆیەوە، ڕووداوەکان هیچکاتێك نەیانتوانی تووشی سەرسوورمانی بکەن. خاڵێکی دیکەش کەدەبێ ئاماژەی پێ بکەین ئەوەیە کەمارکس بۆ یەکەمین جار یاسای گەورەی حەرەکەی مێژووی کەشف کرد، کە بەپێی ئەو یاسایە، هەموو خەباتێکی مێژوویی چ خەبات لەبواری سیاسی، ئایینی، فەلسەفی یان لەهەر بوارێکی دیکەی ئایدەئۆلۆژیك، لەڕاستیدا، شتێك نییە بێجگە لەڕەنگدانەوەی کەم تا زۆر ڕوونی خەباتی چینایەتی کۆمەڵگا. هەروەها بوونی ئەو چینانەو بەمپێیە ناکۆکی نێوانیان بەنۆرەی خۆی گرێی خواردووە بەگەشەی بارودۆخی ئابووری و تایبەتمەندی و شێوەی بەرهەمهێنان و مامەڵە (کەهەمان شێوەی بەرهەمهێنان چۆنیەتیەکەی دیاری دەکات). مارکس ئەم یاسایەی کەگرینگیەکەی بۆ مێژوو، بەقەد یاسای توانایی گۆڕینی وزە بۆ زانستی سروشتی بوو، لێرەدا وەکوو کلیلی تێگەیشتن لەمێژووی کۆماری دووهەمی فەڕەنسا بەکاری هێنا. مارکس لەڕووی ئەو مێژووەوە، عەیاری یاسایەکی کە کەشفی کردبوو، دۆزیەوەو ئەمرۆکە کە ٣٣ ساڵ لەو تاقیکردنەوەیە تێپەڕ دەبێ، دەبێ دانی پێدابنێین کەئاکامەکانی دروشاوە بووە.

فرێدریش ئینگڵس

ساڵی ١٨٨٥

***

پێشوتاری مارکس لەسەر چاپی دووهەمی (ساڵی ١٨٦٩) "هەژدەهەمی برومێر لویی بێناپارت"

دۆستی من ژۆزێف وایدمایەر کە بەهۆی مردنی نابەوەختەوە تێداچوو، دەیویست لەیەکەمی مانگی ژانویەی ساڵی ١٨٥٢ گۆڤارێکی سیاسی هەفتانە لەنیۆیۆرك بڵاو بکاتەوە. ئەو داوای لەمن کردبوو مێژووی کودەتا بۆ گۆڤارەکەی بنووسم. من بۆ بەجێگەیاندنی داواکەی ئەو هەتا ناوەڕاستی مانگی فێڤریە، هەموو هەفتەیەك بابەتێکم لەژێر ناوی "هەژدەهەمی برومێر لویی بێناپارت" بۆ دەنووسی. لەم نێوانەدا، نەخشەی سەرەتایی و ئیدەی مەیر بێ ئاکام مایەوەو دواتر لەبەهاری ساڵی ١٨٥٢دا دەستی دایە بڵاوکردنەوەی مانگنامەی "شۆڕش" کەهەژدەهەمی برومێر"ی من یەکەمین ژمارەی گۆڤارەکەی ئەوی پێکدێنا. چەندسەد نوسخە لەو کتێبە لەو کاتەدا، نێردرا بۆ ئاڵمانیا، بەڵام نەگەیشتە بازاڕی سەرەکی کتێب. کاتێك من پێشنیارم کرد بەکتێبفرۆشیەکی ئاڵمانی کەخۆی بەرادیکاڵی توندڕەو نیشان دەدا، فرۆشتنی کتێبەکەی من وەئەستۆ بگرێت، لەبەرانبەر وەها "داواکاریەکی نابەوەختدا" بەراستی ترساو ئەو ترسەی نەشاردەوە.

لەم ڕوونکردنەوەیەوە ڕوون دەبێتەوە کە ئەو کتێبە لەژێر کاریگەری ڕاستەوخۆ و لەڕەوتی ڕووداوەکاندا نووسراوەو مێژوویەك کەتێیدا لێکدراوەتەوە، لەفێڤریەی ساڵی ١٨٥٢ واوەتر ناچێت. هۆکاری سەرلەنوێ چاپکردنەوەی ئەو کتێبە، بەشێکی داواکاری بازاڕی کتێب و بەشێکیشی دەگەڕێتەوە بۆ پێداگری هاوڕێیانی من لەئاڵمانیا.

لەو کتێبانەی کەهاوکات لەگەڵ کتێبەکەی مندا هەر لەم بابەتەوە نووسراوە، تەنیا دوو کتێبی سەرنجڕاکێش هەیە: یەکێکیان "ناپێلئۆنی سەغیر"ی ویکتۆر هۆگۆیەو ئەوی دیکە کتێبی "کودەتا" لەنووسینی پرۆدەنە.

ویکتۆر هۆگۆ قەناعەت دەکات بەهێرشی توندوتیژ لەگەڵ کۆمێدیا لەدژی "بڵاوکەرەوەی بەرپرسی" کودەتا". بەڵام ڕووداوەکە بەلای ویکتۆر هۆگۆوە بۆ خۆی هەورەتریشقەی لەپڕانێکی ئاسمانی بێ هەورە. لەهەمان کاتدا، لەم ڕووداوەدا، هیچێك نابینێت بێجگە لەزۆری تاکێك و سەرنج ناداتە ئەوە کە کاتێك سەبارەت بەو کەسە لەبواری داهێنانی تایبەتییەوە دەسەڵاتێکی پێ دەدەن کە لەجیهاندا وێنەی نییە، بەجێگای ئەوەیکە داماوی ئەو نیشان بدات، زلی دەکاتەوە. بەڵام

پرۆدۆن هەوڵ دەدات، کودەتا بەئاکامی گەشەی مێژوویی پێشوو نیشان بدات. بەڵام مێژووی کودەتا بەجۆرێك باس دەکات کەشرۆڤەکردنی مێژوویی بەشێوەیەکی نادار دەبێتە بەباڵاهەڵگوتانی مێژوویی قارەمانی کودەتا. بەمشێوەیە ئەویش تووشی هەمان هەڵە دەبێت کەمێژوونووسانی بەناوی (ئۆبژێکتیڤ)ی ئێمە تووشی هاتن. بەپێچەوانەوە، من نشانی دەدەم کەچۆن خەباتی چینایەتی لەفەڕەنسا بارودۆخ و هەلومەرجێك پێکدێنێت کەمەجالی ئەوە دەدات بەکەسایەتیەکی گاڵتەجارِ دەوری پاڵەوانێك بنوێنێت.

ئەگەر بمویستایە ئەم بەرهەمە تۆمار و چاکسازی تێدا بکەم، ڕەنگکردنی تایبەتی لەنێودەچوو. بەم هۆیەشەوە، من قەناعەتم کرد بەئێدیتی هەڵەکانی چاپی و لابردنی ئەو ئاماژەو نمونانەی کەئەمرۆکە ئێتر جێگای تێگەیشتن نییە. پێشگوویی من لەدواییین ڕستەی کتێبەکەدا سەبارەت بەوەیکە: " ئەگەر جێ پێی ئیمپراتوری سەرئەنجام بکەوێتە سەرشانی لویی بێناپارت، پەیکەری ناپێلیۆن لەودیوی ستوونی واندۆم دەڕووخێت"، وەدی هاتووە.

سەرهەنگ شاراس لەکتێبی خۆیدا سەبارەت بەهێرشی ساڵی ١٨١٥، هێرش بۆ سەر کەسایەتی ناپێلئۆن دەستپێدەکات. لەوە بەولاوە بەتایبەتی لەساڵەکانی ئەمدواییانەدا، ئەدەبیاتی فەڕەنسا بەچەکی لێکۆڵینەوەی مێژوویی، ڕەخنەو کۆمێدیا هێڵێکی باتڵی بەسەر ئەفسانەی ناپلئۆندا کێشاوە. لەدەرەوەی فەڕەنسا ئەم پچڕانە توندەی پێوەندی لەگەڵ باوەڕەکانی سونەتی گشتی و ئەم شۆڕشە مەعنەوی گەورەیە زۆر کەم سەرنجی دراوەتێ و لەوەش کەمتر لێی تێگەیشتن. لەکۆتاییدا، هیوادارم کە ئەو کتێبە یارمەتی بکات بە بەربەرەکانێی سکۆلاستیك سەبارەت بەرستەی سێزاریزم کەئێستا بەتایبەتی لەئاڵمانیادا باو بووە. لەم لەم هەڵسەنگاندنە ڕووکاریە مێژووییەدا خاڵێکی سەرەکی لەبیر دەکەن کە لەڕۆمای کۆن خەباتی چینایەتی تەنیا لەنێو کەمینەیەکی دەوڵەمەند، واتە لەنێوان دەوڵەمەندانی ئازادو هەژارانی ئازاد دا بەڕێوەدەچوو، لەحاڵێکدا کەجەماوەری بەرینی وەبەرهێنەر، واتە کۆیلەکان تەنیا دەوری سەکۆیەکی پاسیویان لەژێر پێی خەباتکاراندا گێڕاوە. وتەی سیسمۆندی لەبیر دەکەن کە: پرۆلیتاریای ڕۆما لەبەرهەمی کۆمەڵگا دەژیا، ئەوە لەحاڵێکدایە کەکۆمەڵی ئێستا لەبەرهەمی پرۆلیتاریا دەژی." بەوەها جیاوازیەکی بنەڕەتی لەنێوان بارودۆخی مادی و ئابووری خەباتی چینایەتی کۆن و ئێستا، مۆرەکانی سیاسی فێرکراوی ئەو خەباتەش ناتوانن خاڵی هاوبەشیان هەبێت، بێجگە لەخاڵی هاوبەشی ئۆسقۆف کانتربوری و ئەسمەعیل کەپێکەوە بوویان.

کارل مارکس

لەندەن ٢٣ی ژوئەنی ١٨٦٩

***

پوویەندە، هەڵوەدای وتو وێژ، پێکەنین و ئازادی

بابەتیک سەبارەت بە ژیانی محەمەد جەعفەری پویەندە

ن: نەسیر کوشا
و: سەعید ئەمانی

وتەی ئالکۆس: " بێنە بەرچاو کە ژیان بەردەوامە و تۆ ونی، بەهار بەگشت پەنجەرە کراوەکانیەوە لە ڕێدایە و تۆ ونی، کچان بە کراسە ڕەنگاوڕەنگەکانیانەوە لەسەر نیمکەتی باخە گشتیەکان دانیشتوون و تۆ ونی، لاوان لەکاتی نیوەڕۆدا مەلە دەکەن و تۆ ونی، داری گوڵ کردوو بەسەر ئاودا دەچەمیتەوە و تۆ ونی، ئەم هەموو ئاڵایە بەسەر گویسوانەکانەوە دەشەکێنەوە، لە شەقامی "ئوستاد Stade" سان ئەبینن جەماوەرێکی بێ ئەژمار ئاڵا سوورەکان بە دەستەوە دەگرێت واتە خەونەکانی بەدەستەوە دەگرێت، بە بانگی بەرز وشەی هاورێ دەڵێتەوە و تۆ ونی. دواتر کلیلێك کە با ئەدرێت و هۆدەیەکی تاریك دوو زار کە لە تاریکی دا بە یەکەوە پەیوەست دەبن و تۆ ونی، دوو پەیکەر بێنە بەر زەین کە یەکتری ئەگرنە ئامێز و تۆ لەژێر گڵدا ئارامت گرتوە و دوگمەکانی کۆتەکەت، کە ماوەیەکی دوور و درێژ پتر لە خۆت لەژێر گڵدا دەوام دێنن و ئەو کاتەی دڵت کە ئەم هەمووە دنیای خۆشویستوە جیا بوویێتەوە، گوللەیەك کە ڕێگای کەوتە دڵتەوە، جیا نابێتەوە.

هەر ئەو شەوە ئەوان" ئاڵکۆس"یان قۆڵبەست کرد." ئالکۆس" کەسی ئاشکرا نەکرد. "ئالکۆس" سێ شەو و سێ ڕۆژ بە هەڵواسراوی مایەوە "ئالکۆس" وەك تێکۆشەرێك مرد. ئەو وەك هاورێیەکی ڕاستەقینە مرد. ئەو لە ئاخرین ساتەکاندا هاواری کرد:" هەزاران ئەستێرە لە قووڵایی وجوودی ئێمەدایە. ئێوە ناتوانن بیانکوژن" و " ئالکۆس" ئەستێرەکانی بەخشیە ئاڵای شەڕ.

وتەکانی یانیس ریتوس

ئای کە ئەم با ساردە سرەوتنی نیە، ئەلوورێنێ و ئەلوورێنێ و ئەلوورێنێ. دەنگەکان و سەفحەی مێژوو تێك هەڵدەگلێن و تیکەڵ دەبن بلێسەی گشت گڕکانەکانی دنیا، پێکەوە دەلکێنێ لێڕەواری گەورەی هیواکان، ئاڵای وەزارەتخانەکان ئەدڕێنێ، ساتێك دەوێستێ بۆ ئەوەی قەیتانی کەوشەکانی لەپشت ماڵێکی سووتاوەوە توند کاتەوە و دەڕوات، دەڕوات، دەڕوات. و چ ساڵانێك ڕۆیشتوون و ئەو ئێستاش هەر کۆتایی نەهاتووە، بە هەنگاوی بڵیند لە پەنجێرەی ماڵە سووتاوەکانەوە تێدەپەڕێ، ئەو کەوشی ناقوڵای کوژاوەکانی لە پێدایە، لە شەقامە قیل تاو کراوەکاندا دەنگی پێیەکانی دەبیستریێ. هەنگاوەکانی لەو بیابانە ڕووتەنەدا کە تۆوی ئێسقانی تێدا چێندراوە، هەنگاوەکانی بەسەر کوێستانی گەورەی پڕ لە کەللە سەر و قەل و داڵدا، هەنگاوەکانی لەناو سەرنگەر و سەربازخانەکاندا، لە کاتی شەودا و لە کاتێکدا کە شەپوورەکان کاتی خامۆشی لە سەربازخانەکاندا ڕادەگەیەنن دەنگی هەنگاوەکانی باشتر دەبیسترێ. و دایە گەورە " لنی" دەست لە کارەکەی هەڵدەگرێ و سەر بەرز دەکاتەوە و گوێی بۆ ڕادەدێرێ و سێبەری دەستی کە دەرزییەکەی ڕاگرتووە بەسەر دیوارەکەوە نەخش دەبەستێ. سیبەری دەستی دەمانچەیەکە کە لەودیو دیوارەوە دڵی " فاشیست" ی کردۆتە نیشانە.

باڵا بەرز، ڕەش تاڵە کراسێکی چینی زۆر خاوێن و شەرواڵێکی جینی کاڵەوە بوو لەبەردا. پاییز و زستان کۆتێکی سوورمەیی یەخە بچووك و یەخە هەڵگەراوە، قەد باریك و گەردەن فەراز. گەردنێکی کە هێشتا جێگای هیچ تاسمە و برینێکی پێوە دیار نیە. پێدەکەنی پێکەنینەکەی هاوارێکە. لەگەڵ پیکەنینەکەیدا ئاسمان شین دادەگەرێ. ئێستا هیچ کەس نازانێ کە خوێندکاری دەورەی کۆمەڵناسی لە یەکێ لە زانکۆکانی فەڕانسە بوە و بە هەوای شۆڕش و بەشداری کردن تێیدا بە نیوەچڵی بەجێی هێشتوە. ئێستاش کەس نازانێ کە ئەو دەیتوانی قازییەکی پایەبەرز و یان پارێزەرێکی لێهاتوو بێت. فەوقی لینسانسی لە زانکۆی تاران وەرگرتوە، و هەر ڕۆژە لە شوێنێك کاری کردوە و هیچ ڕەنج و ئازارێك چۆکی پێدانەداوە. زمانی فەرانسەوی بە هەوڵی خۆی و لە ئەنجوومەنی ئێران و فەڕانسە فێر بووە و ڕووی کردۆتە ئەو وڵاتە. لە فەڕانسە خزمەتکار بووە، کرێکاری کردوە و لە هۆدەیەکی تەنگ و تاریکدا زەردە لەسەر لێو و چاوە گەشەکانی بڕیوەتە هیواکانی سبەینێی داهاتوو، چاوەڕوانی ئەوە بوە ئاسمان ساوبێتەوە و یان لەگەڵ ... شایەد ئەستێرەیەك سوور و گەش بە بەرۆکییەوە. بۆ دابین کردنی بژیوی ڕۆژانە لە هیچ کارێکی تاقەت پڕوکێن ناپرینکێتەوە. ئێستا جێگای هیچ چەشنە تاسمە و برینێکی بە ئەستۆوە دیار نیە. مەگەر بەهۆی نووشتانەوە بەسەر کتێبەکاندا جار جارەیەك ژان بکات.

ئەو هاوینە لە سەرانسەر ئوروپا لە دارستانە چڕەکانی ئاڵمان، ئەو و سەفەری دارستان و دەریا. ئەو کە زادەی بیابان و کەوێرە باش دەزانێ دەریا یانی چی. تەڕایی چ تامێکی هەیە. گەردنی بەرزی بە دوو چاوی کراوەوە و بە پێکەنینێك لەسەر لێو بە گشت لایەکدا دەگێرێ. نا! ئێستا جێگای هیچ چەشنە تاسمە و برینێکی پێوە دیار نیە.

بە ئارامی کتیبەکان لەسەر شتەکانی هاورێ برایم دادەنێ. دەکشێتەوە. چاوم تێبڕیوە. پێدەکەنم. پێدەکەنێ.

بە شۆڕش پەیوەست بووە. لەگەڵ گشت شور و پێکەنینێکدا لە ئێمە گەورەترە، ڕیش و سمێڵی هاتووە، ڕیش دەتاشێ و بەغیلیان پێی دێ. سیگار ناکێشێ و ئێمە دەکێشین. کە لە یەك نزیکتر دەبینەوە، دەڵێ: "هاورێ ئەگەر بتوانی وەلای نێی..." دەڵێم ئەگەر وەلای نەنێم؟ پێم دەڵێ:" خۆ ئێمە وەلا نانێی" دەڵێم....

هێشتا زووە تا فرمێسك لەچاومدا کۆ ببێتەوە، گریان سەر بدەم. نازانم واتای تەرك یان جیا بوونەوە یانی چی. دواتر پێدەزانم. کاتێکی کە ئەمیر و مەجید و بێهرووز و داریوش و باقی هاورێیان ئێعدام دەکرێن، پێی دەزانم کە جیابوونەوە یانی چی. وە یان ئەوکاتەی کە جەعفەر بە جێگای تاسمە و چەند برین بە گەردنەوە دەبینم.

ساڵی ٦٠ هەموو چاوەڕێ بوون. دەڵێ: ڕەفیق زۆر دژوارە ئینسان دۆستەکەی لە شەقام ببینێ و ڕووی نەداتێ. وە یان هەر وا سەربنێتەوە و بڕوات. بەڵام ئەو تاقەت ناهێنێ و پێدەکەنێ. بە دەنگی بەرز. دێتە پێشێ. کاتێك دەگریم، کاتێك کە بێهروز و ئەمیریان ئێعدام کرد و داریوش مرد، دەگریم. دەگری. دەڵێت: هاورێ هێندێك لە شتەکان لە دەرەوەی ئیرادەی ئێمەن. یانی کە دەبێ لە بەرانبەریاندا چۆك دادەین؟، دەڵێت: نا، خۆڕاگر بە و هەوڵ بدە بیگۆڕی، بنەڕەتی شتەکە ئەوەیە کە دەبێ ببی. بنیادەم دەبێ هەوڵ بدات ببێ بمرە و ببە. ئەوان بوون. وە پوویەندە مرد وبوو. هاورێ بمرە و ببە. ساڵە سەختەکانی سەرەتای شەست تێپەڕ دەبێ، ماوەیەکە کە نەمدیوە. لە نزیکی مەیدانی بەهارستان کاتێکی کە چاوم بڕیوەتە کتێبی حەلاج ماسینیون لەناو ویترینی کتێب فرۆشی مەنووچهری، دەستێك دەکەوێتە سەرشانم. لە ئامێزی دەگرم. ماچی دەکەم. شەش مانگ بوو کە ونم کردبوو.

خۆزگە هەر ون دەبوو. کاتێکی گوتیان شوێنەواری نیە، هاوسەرەکەم وتی: ون بووە، شوینەواری نیە، نەیان کوشتوە، سیماش وتی جەعفەر دوو ڕۆژە کە دیار نیە. سەد خۆزگە ون دەبوو. ئەی نازنین.

لە چاپخانە کار دەکەین. کاتێك کە دێ و لە پلیکانەکان دێتە خوارێ هەموو گەش دەبینەوە. لە داریوش دەکوتم. دەڵێ: چیە؟ دەڵێم: هات پێم دەڵێ مەیکە بە هەرا، ڕووی مەدەیە. بۆتە بەرپرسی کڕینی چاپخانە. شەوانە وردە کاغەزەکان دەباتە ناو لیتۆگرافی و لە سەریان دەخەوێ.

من تەنیا شەوانە کار دەکەم، ئەویش ڕۆژانە. شەوانەش نایەڵم بخەوێ. من بە ڕۆژدا لەنێو عەمباری کتێب فرۆشییەکەی ئەکبەردا دەخەوم و ئەویش بە شەو لەنێو لیتۆگرافییە سارد و شێدارەکەدا دەنوێ. تا دەمەو بەیانی کتێب دەخوێنێتەوە. لە ساڵی ٦٢ وەوە دەستی بە وەرگێران کرد. یانی پێشتریش ئەو کارەی کردبوو بەڵام نەك ڕۆمان و فەلسەفە." بابا گوریو" هەوەڵین وەرگێرانێتی کە بە

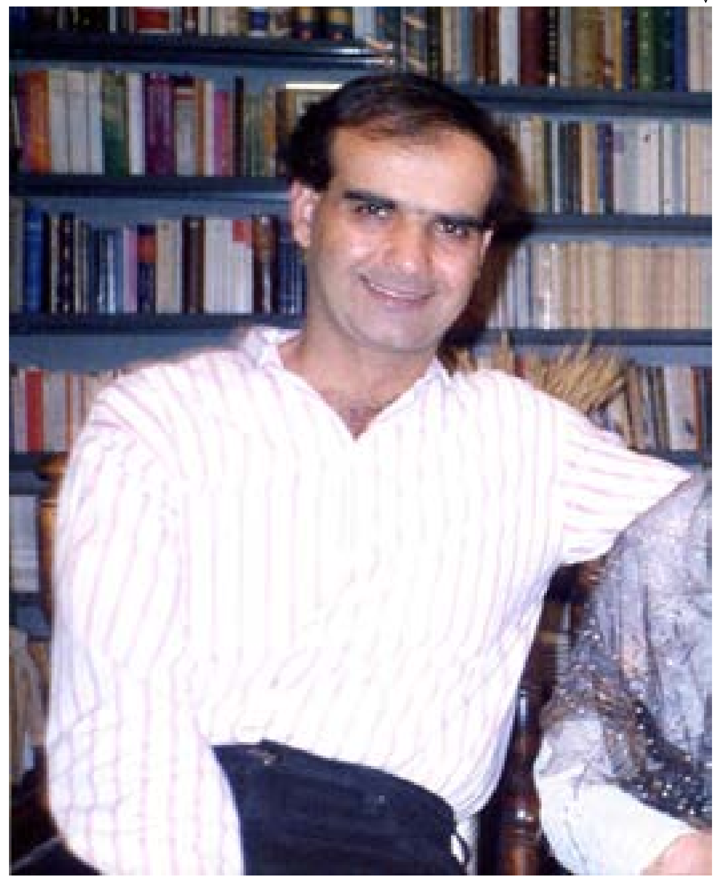

چاپ دەگات.

دوای وەرگێرانی چەند شوێنەوارێکی تر دەمەوکازیوەی فەلسەفەی بورژوازی هۆرکهایم هەوەڵین کتێبێکی فەلسەفییە کە تەرجەمەی دەکات و کۆتایی ئەو کتێبانەشە کە بە چاپیان دەگەیەنێت، وە یان بە چاپ دەسپێردرین. ئێستا ئیتر گلدمن و باختین بە تەواوی زەینیان داگیر کردوە. تەواوی هەست و هۆشی چۆتە سەر کۆمەڵناسی، ڕۆمان(ئەدەبیات)، هاورێ! لەژێر عەرزیش بێ فیلمی سووکایەتی" ژان لۆك گدار" بەدەست بێنە ببینین. بەهۆی گلدمنەوە ئێمەش گشت شوێنەوارەکانی مالرو دەخوێنینەوە. و بەهۆی جەعفەرەوە دەبینە ئەویندداری چارەنووسی بەشەر و دژی بیرەوەری. هاورێ ئیتر تەنیا بە چەك و تەنیا بە توند وتیژی ناکرێ ئەمانە بگۆڕین. مەسەلەکە لەوە ئاڵۆزترە. بۆ هەرچی ڕوونتر هەست کردن بە نەزمی چەپەڵی سەرمایە و گشت بۆن و بۆسارەکانی ئەو" دێوەزمانە" ی ئەمرۆ دەسەڵات دارن پێویستە لە بنچینەی بابەتەکە حاڵی بین. پێویستە سەرەتا خاوەنی بۆچوونێکی تەواو و کەماڵ و بێ عەیب و مۆدێرن بین. پێویستە بزانین مەسەلە چیە و دوایی لەم کەرەستەیە واتە:(مارکسیسم) کەڵك وەربگرین. بە توندی سەوداسەری لوکاچ و گلدمن و کۆمەلناسی ڕۆمانی (ئەدەبیات) بووە. زۆر شادمان بوو کاتێك بیستی کە کۆمەڵناسی ڕۆمانی (ئەدەبیات) وەکوو گرایشێك لەنێو کۆلێجی کۆمەڵناسیدا بە ڕەسمی ناسراوە و بۆتە کتێبێکی دەرسی. پێدەکەنێ. باختینی دۆزیوەتەوە. سەوداسەری وت وویژ، پێکەنین و ئازادی. هاورێ! پێویستە مارکس ئیپیکووری (بە چیژ و هۆگریەکی تایبەتییەوە) بخوێندرێتەوە. پێدەکەنێ. و ئێستاش جێگای تاسمە و برینێك بە گەردنیەوە دیار نیە. لە چاپی خانەیەکی نەناسراودا کە ئێمە ناوی مستەفا پایان مان لێناوە چاوەڕێیە. شەممە و سێشەممە زۆرکەس ڕۆیشتن بۆ دەرەوە و!. دەڵێم: بڕیویانە یان ماندوو بوون؟ دەڵێ: نا هاورێ. پێدەکەنێ. لەساڵی ٦٤ دا هەوەڵین ماڵ بەکرێ دەگرێ و کەلوپەلی بۆ بەدەست دێنێ. بەڵام لە کەمتر لە سێ مانگ دا زیاتر لە دە ماڵ، دەگۆڕێ. لە زۆر شوێن خەریکی کارە، زۆربەی کارەکان لە پێوەند لەگەڵ شوێنە چاپەمەنیەکان دایە. شەوانەش ئارام دادەنیشێ و سەرگەرمی وەرگێڕانە. بۆ ڕێك و پێك کردنی ڕستەیەك چەندین جار سەردانی ئەبولحەسنی نەجەفی، ڕەزا سەید حسینی و کەسانیتر دەکات. هیچ کات لەکاری فیربوون ماندوو نابێت. نەسرێکی ڕەوانی بە دەست هێناوە. سەرگەرمی وەرگێڕانی فەلسەفە و ڕەوشی ڕۆمانە. شیرین و سەرنج ڕاکێش. تۆدرۆف، ئیپکا، باختین، دریدا، یاکوبسین... بۆ وەرگێڕانی دێڕێك جاری وایە پێویستە بیست کتێب بخوێنێتەوە و سەردانی چەندین سەرچاوە بکات.

کاتێك بە یەکەوە چاو لە فیلمی نوستالژی تارکوفسکی دەکەین بە زەردە خەنەیەکەوە فرمێسك لە چاویدا ئاڵقە دەبەستێ. پێی دەڵێم زۆرکەس ڕەنگە لەم دنیایەدا وەك تۆ غەریبە بن! لە غەریبە بوونی دڵت گیرا، وانیە؟ ئەڵێت نا هاوڕێ، یەك ڕستەی، تەنیایەك ڕستەی ".. دایکی هەوا ئەو شتەیە کە بە پێکەنینی تۆ سافتر ئەبێت" دواتر لە ساڵی ١٣٦٧ دا دایکی بەهۆی سەکتەی دڵەوە گیانی لەدەست ئەدات و خوشکیشی سەرەتان دەگرێت و هەر لەو کاتەدا کە فرمێسك لە چاویدا پۆنگی خواردۆتەوە پێدەکەنێ بە گەردنێکی بەرزەوە کە جێگای هیچ تاسمە و برینێکی پێوە دیار نیە.

جیا لە دەستێك مۆبلی حەسیری و تەختێکی خەو کە نازنینیشی لەسەر دەخەوێ شتێك لە ماڵە بچووکەکەیدا نیە. کتێبی ئەگەر منداڵی کچتان هەیە(لەلایەن کچانی منداڵەوە) وەردەگێرێ بۆ دایکی و کچە بچکۆلانەکەی نازەنین، هاورێ! حەیفە درۆ و دەلەسە لە مێشکی نازەنین بئاخنن. دەبێ بچێتە قوتابخانەی مۆسیقا. حەتمەن ئێستا نازەنین زۆر گەورە بووە و زۆریش تەنیایە. قەد وباڵای لە بابی دەچێ، باڵا بەرزە. لەسەر کۆڵانێك لە نزیك مەیدانی شۆڕش ڕووبەڕووی ژاندارمەی پێشوو کە جێگای دەست بە ئاوی موعتادان و شەوزیندەداران و کۆپین فرۆشەکان و دەلالەکانە، ماڵێکی چووکەی فەقیرانەی بەکرێ گرتوە کە شەو تا بەیانی چرای دیوەکەی دایسێ. کاتژمێر دووی شەو بە ئاستەم لە پەنجێرەکەی دەدەم. سێجار، دەرگا دەکاتەوە، هیچ کات دەرگا داناخاتەوە. دواتر شوێنی نەهێنی کلیلەکەم پێ‌نیشان دەدات. کاتێك تەواوی دەرگاکان داخرابن، کاتێك تمەنێکت پووڵ لە گیرفاندا نەبێت یان پێویستیت بە زەردە خەنەیەك، چشتێکی گەرم بێت، پێویستە تەنیا چەند کەڕەت بە قامك لە شووشەی پەنجێرەکەی بدەی. حەتمەن دەیکاتەوە. بە زۆر کارگم دەرخوار دەدات. بە نازەنین دەڵێ: "بابە گیان! تاریفی باشیەکانی کارگی بۆ بکە".

ئەگەر هەستت بە مەترسی کرد، فرمێسکت چاوی تەڕ کردی، پێویستە تەنیا چەند پەلەپیتکە لە شووشەی پەنجێرەکەی بدەی. دەیکاتەوە. هەموو خۆشیان دەوێ: کرێکارەکانی چاپخانە، لیتۆگرافی و سەحافی کاتێك ماوەیەك دیار نابێت هەموویان....

سەد خۆزگە ون دەبوو. سەد خۆزگە قەت نەیان دەدۆزیەوە. هەر نەبێت دڵمان بەوە خۆش بوو کە ڕۆژێك دەگەڕێتەوە. ئەو ناکەسانە بەبێ هۆ لە ئێرانشارەوە بردیانە شەهریار. شەهریار، ئێرانشار، ئارمانشار، ئدیپ شەهریار، ماکیاولی، کازیوەی فەلسەفەی بورژوازی، ئاخوندی بورژوا، سەودایی پوویەندە، وت و وێژ، پێکەنین و ئازادی، سەودایی پێکەنین، ئازادی و دوایەش جێگای تاسمە بە گەردنیەوە و ئەو دەستانەی بە گوشینی گەرووی دەیانەوێ بیگریەنن. ئەگەر لە ڕووسیە باختینیان سانسۆر کرد، ئەگەر لە مەجارستان لۆکاچیان وادار کرد بچێتە ژێر فەرمانی حیزبەوە تا بتوانێ زیندوو بمێنێتەوە و هەروا فیلسوف، لە ئێرانیش موختاریان بە نەهێنی کوشت و پویەندەیان خنکاند، غەفاری حوسەینی، زالزادە، سەعیدی سیرجانی، سوڵتان پوور و زۆر کەسی دیکەش ...نا... زانیاری و تێکۆشانی چینایەتی لەژێر توندترین گوشاری چینایەتیدا لە چاپ دەدرێ و پوویەندە هیچ کات کتێبەکەی لەپشت ویترینی کتێب فرۆشیەکانەوە نابینێت. دەستی کرێکارانی سەحافی بە شیرازەوە ویشك دەبێ کاتێك کە موحسینی ئەوی لە ئیدارەی پزشکی قانوونی دۆزیەوە بە گەردنێکی بەرزەوە بەهۆی گوشاری تاسمەوە ڕەش هەڵگەرابوو. وە پێکەنینێك، پێکەنینێکی کە ئاسمانی دەکردە ساماڵ پێکەنینێکی کە زۆرجار نازەنین ڕەسمی کردوە و سروودی جیهان بەرێوەیە. پێکەنینێکی پڕ زایەڵەی کە کۆمەڵگای دژی پێشکەوتن و حاکمیەتی عەدلی ئیسلامی وەلەرزە دێنێ و ڕۆژێك دەیرووخێنێ. پێکەنینێك کە دنیا دادەگرێت. پێکەنینی، پێکەنینەکانی پویەندە.

***

> **چ ساڵانێك ڕۆیشتوون و ئەو ئێستاش هەر کۆتایی نەهاتووە، بە هەنگاوی بڵیند لە پەنجێرەی ماڵە سووتاوەکانەوە تێدەپەڕێ، ئەو کەوشی ناقۆڵای کوژاوەکانی لە پێدایە، لە شەقامە قیل تاو کراوەکاندا دەنگی پێیەکانی دەبیسترێ.**

Workers of all countries, unite!
PESHRAW
No: 402-March.- 2019
www.komalah.org
Fortnightly paper of the central committee of Komalah

به ریوه چونی ریوره سمی ٨ی مارس له مه قه ری ناوه ندی کومه له (زه رگویز)١٣٩٧

رۆژی جومعە ٨ی مانگی مارسی ٢٠١٩ بە بۆنەی رۆژی جیهانی ژن ڕێورەسمێکی گەرم و گور بە بەشداری ژمارەیەکی زۆر لە میوانانێک کە لە شاری سلیمانی و دەوروبەرەوە هاتبون و هەر وەها بنەماڵەی پێشمەرگەکانی کۆمەڵە. لە مەقەری ناوەندی کۆمەڵە بەریوەچوو. لەو مەراسیمە دا هاورێ سروە ناسری ئەندامی کومیتەی ناوەندی کۆمەڵە و حیزبی کمونیستی ئیران، لە لایەن کومیتەی ناوەندی کۆمەڵەوە ووتەیەکی پێشکەش کرد. ئەوەی لێرەدا دەی خوێننەوە، دەقی ووتەکەی هاورێ سروەیە.

ئازیزان!
بەشداربووانی رێ و رەسمی ٨ی مارس رۆژی جیهانی ژن!
میوانە بەریزەکان!

پر بەدڵ بەخێرهاتنتان دەکەم بە بۆنەی بەشداریتان لە مەراسمی ٨ی مارس رۆژی جیهانی ژن. ئەمرۆژە تان لێ پیرۆز بێت.لە رۆژی ٨ی مارسدا یادی هەموو ئەو ئازیزانە دەکەینەوە کە لە زیندان و سیاچاڵەکاندا، لە ریزەکانی هێزی پێشمەرگەی کۆمەڵەدا، سەریان بۆ ستەمکاری دانەنەواند و گیانیان بەخت کرد.

با هەر لێرە دا یادی ئەو ژنانەش بکەینەوە کە لە ژێر زەختی داب و نەریتی دواکەوتووی ناو بنەماڵە و کۆمەڵگادا، لە ژێر زەختی پیاوەمزنی دا، هیوابراو بوون، بە داخەوە نەیانتوانی خۆراگری بکەن و گیانی خۆیان کردە قوربانی. ئەگەرچی ئەوان بە هەڵە بوون بە دەستەچیلەی ئاوری ستەمکاری، بەڵام داخیان بەجەرگمان و سەد ئەفسوس بۆ گیانی شیرینیان. هەر وەها یاددیک لە ئەو ژنانەش بکەینە، بێ بەزییانە کوژران تا کو هەستی بیزلێکراوی پیاوانێکی خۆ پەرەست کە خۆیان بە خاوەنی جەستە و دەرونی ژن دادەنێن، ئارام کەنەوە. هیوادارین ئەم دیاردەیە لەم کۆمەڵگایە دا بە تەواوی بنەبرٍ بێت.

بەرپزان!

ئەمسال لە هەلومەرجیکدا رێو رەسمی ٨ی مارس رۆژی جیهانی ژن بەریوە دەبەین، کە شەپولی پر تین و تەوژمی خەباتیکی شۆرشگێرانە، لە هەموو گۆشە و کەنارێکی ئیران سەری هەڵداوە. خەباتێک کە ژنان تێیدا چالاک تر لە هەمیشە دەور دەنوێن.کۆمەڵی ئێران بەرەو بارودۆخێکی هەستیار هەنگاو دەنێ .جەماوەری بەرینی خەڵکی ئێران بە دەست هەژاری و دەستەنگی و بێکاریەوە دەناڵێنن، گرانی و دابەزینی ئاستی ژیان و بەرێچوونی خەڵک گەیشتوەتە رادەیەک کە لەوە زیاتر تەحەمول ناکرێت. ئازاری جەستەیی و دەرونی هەژاری ناو بنەماڵە بەر لەهەموو کەس بەسر ژنانی بنەماڵەدا قورسایی دەکات. بەڵام ئەوەی کە جێگای دلخۆشیە ئەو راستیەیە کە خەڵکی ئەو وڵاتە بە تایبەت چینی کریکار و ژنان و لاوان، ورەیان بەرزە و زەبر و زەنگ نواندن و سەرکوتگەری رژیم نەیتوانیوە چاوترسێنیان بکات. کرێکاران و ژنان لە ریزی پێشەوەی ئیعتراز و دەربرینی نارەزایەتی دان. ژنانی ئیران لە هەمان کاتدا کە لە ژێر زەختی کۆمەلێک یاسای دژی ئینسانی، ئەو رژیمە دان بەڵام بەردەوام لە بەرانبەریدا موقاوەمەت دەکەن. چاوخشاندنیکی سادە بەسەر کۆمەڵگای ئێران و تەنانەت دیتنی ئەو وینە و فیلمانەی کە دێنە سەر شاشەی تەلەویزیونەکان، و لە تۆرەکۆمەلایەتیکاندا بڵاو دەبنەوە گۆشەگەلێک لەو موقاوەمەتە نیشان دەدەن. ئەو رژیمە لە ژێر زەختی ئابوری و سیاسی دەوڵەتانی رۆژئاوا دایە و لە ئاستی نیودەولەتی دا تەریکتر کەوتوتەوە. کیشە و ململانیەکانی ناوخۆی، بازنەی دەسەڵاتی رۆژ بە رۆژ بەرتەسکتر کردوەتەوە. ریفورمخوازانی حکومەتی کە دەیانتوانی لە کاتی قولتر بوونەوەی قەیرانەکاندا سوپاپێکی ئیتمینان بن بۆ نەجاتی رژیم ئیعتباری خۆیان بە تەواوی لە دەست داوە و بوون بە کارتی سووتاو. ئەو بارودۆخە ئەو راستیەمان بۆ روون دەکاتەوە کە کۆمەڵگای ئێران تینووی ئالوگوری بنەرەتیە. ئەم گۆرانکاریە لە سەر دەستی هیچ هیزیکی دەرەکی کە مەبەستی دابین کردنی بەرژەندیەکانی خۆیەتی بە دێ نایەت. دوکەلی کێشە و ناکوکیەکانی نیوان ئامریکا و ئیسرائیل و دەوڵەتانی دیکەی رۆژ ئاوا و کۆماری ئیسلامی لە ماوەی ٤٠ سالی رابوردوودا، بەردەوام چۆتە چاوی خەڵکی کرێکار و هەژار و ستەملێکراوی ئەو وڵاتە و لەمەو بەدواش هەروا دەبیت. کۆماری ئیسلامی فیلبازانە ئەم ناکوکیانە لە دژی خەڵکی ئەم وڵاتە بەکار دێنێ و دەیانکاتە پاساوێک بۆ ئەو بارودۆخەی کە بە سەر خەڵکی ئەو وڵاتەی هێناوە. هەرچەشنە دل خۆشکردنێک بەوەی کە گویا لە ئاکامی زەختی ئامریکا و ئیسرائیل بۆ سەر ئێران و یان لە ئاکامی سزای ئابوری، خەڵکی ئەم وڵاتە لە چنگ ئەم رژیمە رزگاریان دەبێت، وەکوو ژەهریک وایە کە بچێتە جەستەی خەباتی ئازادیخوازانە و رزگاریخوازانە لەم وڵاتەدا. ئەگەرچی ئامریکا و باقی دەوڵەتانی رۆژئاوا خەیالی رووخاندنی ئەو رژیمەیان نیە، بەڵام ئەو هیوا بێ بنەمایە ئیرادە و بروا بە خۆ لە خەڵک دەستێنێتەوە و بێ دەنگ و چاوەروان رایان دەگرێ. ئەگەر رژیمی کۆماری ئیسلامی لەسەر دەستی بزوتنەوەی کۆمەڵایەتی بەهیزی وەک، بزووتنەوەی کرێکاری، بزوتنەوەی ژنان، بزوتنەوەی خوێندکاران، بزوتنەوەی رزگاریخوازانەی خەڵکی کوردستان، بیتە بەردەم رووخان و سەرئەنجام بروخێ، لەو سورەتەدایە کە دەتوانین چاوەروانی ئالوگوری بنەرەتی لە بنەماکانی ژیانی خەڵکی ئەو وڵاتەدا بین. کەوایە با لەم رۆژەدا کە رۆژی جیهانی ژنە، زۆرتر لەسەر بارودۆخی ژنانی ئێران و ئەو زەرفیەت و توانا عەزیمەی کە لە ناخی ژنانی ئەو وڵاتە دایە و ئەو نفرەت و بیزاریە لە رژیمی حاکم، کە لە ناو دلیاندا پنگی خواردوەتەوە، بروین.

بەرێزان!

خەبات بۆ رزگاری ئینسان ژن بەشێکی جیانەکراوە لە ستراتێژی کومەلەیە لە کوردستان. ئەم ستراتێژە لە سەر پێنج خالی سەرەکی بینا کراوە:

یەکەم، پەیوەست بوونی ژنان بە بەرەی کار و زەحمەت:رزگاری ژن لە کۆت و بەندی ستەم و هەلاواردن بە هیمەتی ئەو کەسانە مەیسەر دەبێت کە هیچ قازانجێکیان لە بەردەوام مانەوەی ئەو نیزامە دا نییە. ئەوە بە مانای ئەوەیە کە هەم ژنانی پیشرەو و رۆشنبیری ئیمە دەبێ روو بکەنە ئەو هیزە لە بن نەهاتوە و ئەولەویەتی کاری خۆیان بۆ ئەم مەیدانە دابنێن. و هەم کرێکارانی پێشرەو و ووشیار دەبێ پێش هەموو کەس ئالاهەلگری خەبات بۆ یەکسانی و لە دژی پیاو مەزنی بن.

دووهەم،خەبات بۆ بە دەست هێنانی سەربەخۆیی ئابووری: سەربەخۆیی ئابووری واتە رزگاربوون لەیەخسیری گۆشەی ناوماڵ. سەربەخۆیی ئابووری بواری دابین کردنی بژیوی ژیان لەپاوانی پیاو دەردێنێ و ئەرکەکانی بەیەکسان بەسەر هەردوو لا دابەش دەکات. سەربەخۆیی ئابووری، بروا بەخۆ لەناخی ژناندا پەروەردە دەکات و لە ترس و نیگەرانی بۆ بێ دەرەتانی ژیانی دوارۆژ رزگاریان دەکات.

سێهەم،خەباتی سیاسی لە دژی دەسەڵات: لە ولاتانێکی وەکوو ئێران و عێراق کە ژنان راستەوخۆ لە رێگای یاسا و بە پاڵپشتی پارلەمان و حکومەت و دام و دەزگاکانی قەزایی و حقوقی ژێردەستە رادەگیرێن، هەر حەرەکەتێکی ژنان بۆ بەدەست هێنانی بچوکترین مافێکیش راستەوخۆ بەرەو رووی دەسەڵات دەبێتەو رەنگ و بۆنی سیاسی بە خۆیەوە دەگرێ. لەو وڵاتانە دەسەڵات راستەوخۆ لە ستەم بۆ سەر ژنان بەهرەمەندە و بێ ماف کردنی ژنان ئامرازێکە بۆ زەبرو زەنگ نواندن بە سەر هەموو کۆمەلگادا. لە رژیمێکی وەکوو کۆماری ئیسلامی و یا هەر سیستمێک کە قانونی ئە ساسیە کە ی لە سەر ئەساسی شەریعەت بیناکرابێت، هەر دەسکەوتێک تەنیا دەتوانێ بەرهەمی خەبات و موقاوەمەتی راستەوخۆ بەرانبەر بە دەسەڵات بێت. هەر بویە خەباتی ژنان لێرە نەک خەباتێکی پیشەیی، بەلکوو خەباتێکی سیاسیە.

چوارەم،ووشیاری و رێکخرابوون:ووشیاری واتە خۆ رزگارکردن لە خەوش و خالی دواکەوتوویی و کۆنەپەرەستی ، رزگاربوون لە کاریگەری فەرهەنگ و کلتوری پیاوەمزنی. ئەو کلتورەی کە دەروونی ژنانیشی داگرتوە، ئاشنا بوون لە گەل ئەزمونی دەولەمەندی خەباتی یەکسانیخوازانەی هاوچارەنوسانمان لە هەموو جیهان. بەلام ووشیاری لە رێگەی رێکخراوبونەوەیە کە دەبێتە هێزێکی مادی. پێویستە ژنان هێزی خۆیان لە رێگەی پێکهێنانی رێکخراوی جەماوەری خۆیانەوە بخەنە کار.

پینجەم:خەبات لە پێناوی کۆمەلگایەکی سوسیالیستی دا:سەرراست ترین رێگا بۆ گەیشتن بە یەکسانی پەیوەست بوونی ژنانە بەخەباتی کومۆنیستەکان واتە خەباتە لەپێناوی کۆمەڵگایەکی سۆسیالیستی دا لەوەها کۆمەڵگایەکدا، ئەوەی کە شایستەی ئینسانی ژنە دابین دەبێت. ژن لەرووی ئابووریەوە، موحتاجی دەستی کەس نابێت. کۆمەڵگا بەرانبەر بەژیانی ئینسانە کان،هەر لەمنالیەوە هەتا لاوی، دووگیانی و منداڵداری، پیری و بەساڵاچوویی، بەرپرسیارە و ئیمکانی ژیانی سەربەست و ئاسوودەی وەکوو هەر ئینسانێکی دیکە بۆ دەرەخسێنێت.

ژن دەتوانێ ئیستعداد و توانایەکانی لەخزمەت بە بەرەوپێش چوونی ژیانی خۆی و کۆمەلگا گەشە پێ بدات. لەوەها کۆمەڵگایەکدا، ئینسانی ژن هیچ بەربەستێک لەسەر رێگەی شکل گرتنی خۆشەویستی واقیعی نابینێ. خۆشەویستی بۆ منداڵ، خۆشەویستی بۆ هاوسەر و شەریکی ژیان، خۆشەویستی بۆ دایک و باوک، هیچکام لەوانە بەهیچ چەشنە ئیحتیاجێکی مادیەوە گرێ نادرێت. لەوەها نیزامێکدایە کە ژن هەست بەئازادی دەکات.لەوەها نیزامێکدایە کە خۆشەویستی واقیعی گەشە دەکات .

بەرێزان!

بزووتنەوەی ژنان لە ئیران خەریکە لە ژیر باری ٤٠ سال سووکایەتی و ئازاری رژیمی ئیسلامی پشت راست دەکاتەوە و دەبێتە یەکیک لە بناغەکانی شورشێکی کۆمەلایەتی بە هێز لەو ولاتە. ئەو بزوتنەوەیە شانبەشانی بەشەکانی پێشرەوی دیکەی کۆمەلگا دەتوانێ تەخت و بەختی کۆنە پەرەستی لە هەموو ناوچەکە بخاتە لەرزین. با ئیمەش لێرەوە لە کوردوستانی شۆرشگیرەوە دەست لەناو دەستی هاوچارەنوسانمان لە ئیران و لە هەموو ناوچەکە بە خستنە گەری هەموو هێز و توانای کۆمەلایەتی و ووشیاریمان بە گژ کۆنەپەرەستی و پیاو مەزنی و بە گژ ئەو دەسەلاتانەی کە دەی پارێزن بچینەوە. با دەست لە ناو دەستی یەکتر ئەرکەکانی خۆمان وەکوو بەشێک لە بزووتنەوەیەکی جیهانی دژ بە نایەکسانی، بناسین و بەرێوەیان بەرین.

هەر شاد و سەرفراز بن.

****